AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ

SAYI : 394
6 KASIM 1965
FİATI : 125 KURUŞ

YENİ İKTİDARIN BOY HEDEFLERİ

(Basın A: 1454) — 604

Cilt: XXXIV Yıl: 12 Sayı: 594

SAHİBİ VE BAŞYAZARI :
Metin Toker

YAZI İŞLERİ
VE MÜESSESE MÜDÜRÜ

Tacettin Tezer

BU SAYIDA **YAZI** KURULU

İÇ HABERLER KISMI: Kurtul Altuğ, Teoman Erel, Okay Göçer, Egemen Bostancı (İstanbul) — DIŞ HABERLER KISMI: T. Kemal — İKTİSAT: Mehmet Tuğrul—MAGAZİN KISMI: Jale Candan, Tuli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil.

KAPAK KOMPOZİSYONU

SAN Organizasyon
Erkal Yavi

KAPAK KLİŞESİ
Hüner Klişe - İstanbul

KAPAK BASKISI
Rüzgârlı Matbaa

FOTOĞRAF

T.H.A.
Erdoğan Çiftler

KLİŞE

Hürriyet Klişehanesi
Birlik Klişe Atölyesi

ABONE ŞARTLARI

3 aylık	(12 nüsha)	12.50 lira,
6 aylık	(25 nüsha)	25.00 lira
1 senelik	(52 nüsha)	50.00 lira

Geçmiş sayılar 250 kuruştur.

İLÂN ŞARTLARI

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

DİZİLDİĞİ YER

Rüzgârlı Matbaa

BASILDIĞI YER

**Hürriyet Matbaası
Ankara**

BASILDIĞI TARİH

3.11.1965

AKİS

HAFTALIK
AKTÜALİTE
DERGİSİ

RÜZGÂRLI SOK. No : 15
ANKARA - TEL : 11 89 92
P. K. . 582

Kendi Aramızda

Hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır ki, Türkiye bugün bir dönüm noktasında bulunmaktadır. 1965 Seçimleriyle AP, büyük bir oy çokluğu İle iktidara gelmiştir ve şu satırların okunduğu sırada AP'nin Başı Demirel, programını kendi Grupunda okumaktadır.

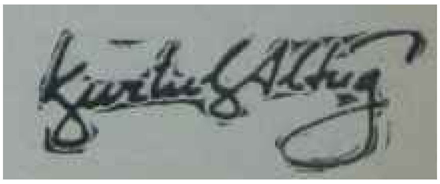
Muhalefette bulunan CHP ise, Toprak Reformu, Vergi Reformu, Servet Beyannamesi, daha bağımsız bir dış politika ve gelecekte refah sloganlarıyla seçimlere girmiş ve kaybetmiştir. Şüphe etmiyoruz ki, AP'nin karşısında bulunan CHP'nin de, CHP'yi destekleyen sağlam kuvvetlerin de yüreklerinde, bundan dolayı burukluğun zerresi yoktur. Millet böyle arzu etmiştir, böyle olmuştur. Demirel, iktidarı süresince memlekette söz sahibi olacaktır. Demokratik rejimlerde karsı tarafı yıkmanın tek yolu, bir takım fikirleri halka indirebilmek ve sonra ondan oy istemektir. Şimdi CHP için yeni savaş, bu noktada başlayacaktır.

YURTTA OLUP BİTENLER kısmımızda okuyacağınız gibi, AP İktidarı, daha bağlangıçta bir takım partiiçi ve partidışı meselelerle karşıkarşıya gelmiştir. "AP." başlıklı yazıda, bir hafta boyunca AP'de olup bitenleri okuyacaksınız. Bilgiç Grupunun yenilgisi ve Demirelin, tıpkı 1955 Meclislerinde Menderesin yaptığı gibi, pasif mukavemetle kazandığı başarının hikâyesi "AP." başlıklı yazıda ve onu süsleyen çerçeveli yazılardadır.

İktidarın anatomisini ise "Kim Kimdir?" başlıklı yazıda bulacaksınız. AP Grupu içinde Bilgiççilerin "Bunlardan Bakan mı olur?" diye evvelâ yerdikleri, sonra da Demirelin manevrası ile kabule mecbur oldukları Kabinenin üyelerinin kısa biyografileriyle bir takım özellikleri, eğlenceli bir üslûpla, "Kim Kimdir?" başlıklı yazıda verilmiştir.

Süleyman Demirel, daha Başbakanlık koltuğuna oturmadan, gazetelere verdiği demeçlerde, meşrebine uymayan bazı Genel Müdürlerin değişeceğini belirtmişti. Bu Genel Müdürler, görev süreleri boyunca takdire değer işler yapmış, herkeste saygı hissi uyandırmış kimselerdir. AKİS, bu hafta kapak konusu olarak, AP İktidarının boy hedefi, olan bu altı Genel Müdürü seçmiştir. Bu itibarla, "İdare" başlıklı yazıyı ilgiyle okuyacağınızı sanıyorum.

Saygılarımızla

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 12 Sayı 594 6 Kasım 1965 Cilt: XXXIV

YURTTA OLUP BİTENLER

Demirel Kabinesi **toplu halde**
Seç seç al!..- Derya kuzusu bunlar!..

Millet

Yeni ağıza eski taam

Demirel Kabinesinin türk milletine açıklanmasından ve türk milletinin parmağını ağızında bırakmasından bu yana geçen hafta içinde meydana çıkan gerçek, Süleyman Demirelin hiç bir şey yapmış olmasa kendine mahsus bir basın kurmuş olduğunu göstermiştir. Demirele adanmış gazeteler veya bir takım gazetelerdeki Demirele adanmış kalemler A.P.'de Demirele müteveccih bir hareketin başgöstermemesi için seferber kesilmişlerdir. İşin en eğlenceli tarafı bunların işi, Muhteşem Süleyman Kabinesini beğenmeye kadar götürememeleri ve "Evet, iyi Bakanlar seçilmiş olmayabilir", "Evet, Demirel renksiz ve şahsiyetsiz bir kabineyi tercih etmiştir" diye lâfı ağızda gevelemeye kendilerini mecbur addetmeleridir. Ama böyle başlayan yazılar, bilhassa A.P. Grupuna ve Grupun bir takım sivri isimlerine "Bu kabineyi kabul edin" tavsiyesi, ikazı veya ihtarı ile bitmektedir. Özel çıkarları veya maksatları bulunmasa bu çaptaki bir isimler, daha doğrusu isimsizler listesiyle Türkiyenin idare edilmeye kalkışılması karşısında hop oturup hop kalkacak kimselerin şimdiki tutumu, elbette ki okuyucu kütlesinin dudaklarında bir tebessümü geciktirmeyecektir. Bu gazeteler, ayin kaynaktan gelen ilhamların mahsulü yazıları birbirlerinden aktararak "Bak, filânca ne diyor..", "Bak, falanca ne kadar güzel söylemiş.." diye bir de amplifikatörlük görevini bizzat yapmaktadırlar. Orhan Seyfi Orhonlarla Bedîî Faikleri bu aynı paralelde, eş görevin ifasında görmek tarifsiz derecede eğlenceli olmaktadır.

Fakat Basın, Süleyman Demirelin el attığı ve köprübaşları sağladığı tek müessese değildir. Başbakanın Ankara Üniversitesi Senatosunda yaptığı yuvarlak lâf kalabalığı konuşma ve ucuz demagoji, ona tempo tutan İhsan Doğramacının veya Menderesin basın dâvalarındaki avukatı unutulmaz Bülent Nuri Esenin isimlerinin gene ortaya çıkması çok kimseye bundan sekiz-on yıl evveli hatırlatmaktadır. Millî Savunmaya getirilen Ahmet Topaloğlunun da daha ilk günden maddî menfaat vaadlerine kalkışması A.P. nin idareci takımının, tıpkı Menderes gibi nerelere, nasıl el atmak niyetinde bulunduğunu göstermektedir.

Böyle müesseselere politika sokmak mahzurlu da olsa Demirelin bu sağlam kuvvetlerin kendisine karşı allerji veya antipatisini ortadan kaldırmak için giriştiği çaba nihayet mazur görülebilir. Kullandığı şark kurnazlığı "insanı güldürse de bu onun çapına ve seviyesine verilebilir.

Con Ahmet, 1965

Metin TOKER

Demirel Hükümeti bir hesabın üzerine kuruluyor. 1960'ın 27 Mayısından bu yana Türkiye bir karanlık devre geçirmiştir. Bu karanlık devre içinde Türkiyede, tabii bir iş hayatının en basit icabı olan ne İstikrar, ne güven bulunmuştur. Askeri İdarenin bankalardaki kasaları açtırma tecrübesizliğinden başlayan, onun Servet Beyannamesi tedbiriyle devam eden, C.H.P.'nin vergi açıklanması prensibiyle perçinleşen ve seçimlerdeki meşhur Ortanın Solu sloganıyla şahikasına erisen bu istikrarsızlık ve güvensizlik günlerinde en az üç, belki dört milyar liralık bir sermaye piyasadan kaçmıştır. 1960'dan sonraki iktidarlar emisyon yaptıkları, tedavüle para çıkardıktan halde hem bir likidite sıkıntısı, hem de bir kredi darlığı kendini şiddetli şekilde hissettirmiştir. Bunun sebebi, piyasadan kaçan bu paradır. Piyasada kalan para da, o devre iktidarlarının "münkabız politika"sı yüzünden ancak bir, iki kere dönmüş, fazla bir verim sağlamamıştır.

Şimdi, bu karanlık devre -AP.'ye adanmış kalem ve gazetelerin tabiriyle: "Türk milletinin çile devri"- geride kalmıştır. Önümüzde, AP.'nin idaresinde bir nurlu devre açılmaktadır. Bu devre kardeşlik, güven. istikrar devridir. Herkes herkesi sevecek, başımızda "30 Milyonun Hükümeti" bulunacak, artık ne bugünden, ne yarından korkulacak, kendisine bronşit yakıştırılmasına dahi tahammülü olmayan bir ekibin başında bir dâhi başbakan bütün güçlükleri yenecektir.

- Sıra, tam, piyasadan kaçmış olan bu üç, belki dört milyar Uranın piyasaya dönmesi zamanıdır. Bu dönüş, Demirel Hükümetinin iktidara oturmasıyla birlikte gerçekleşecektir. Türkiyede saklanan para meydana çıkacaktır, Türkiyeden giden para geri gelecektir. Kim sermayesini, başardı iş adamı Süleyman Demirel tarafından yönetilecek Türkiyede işletmek istemeyecektir ki? Süleyman Demirel bir komünist değildir. Süleyman Demirel bundan dolayı herkesin emeği kadar değil, sermayesi kadar kazanması taraflısıdır. Böyle olunca bol sermaye hemen deliğinden çıkacak, iş çevirmeye başlayacaktır. Servet Beyannamesi derhal kaldırılacak, vergiler artık açıklanmayacak, bol kârın bu handikapları da önlenecektir. O zaman, para bir-iki değil, onbir-oniki kere dönmeye koyulacak, bereket başlayacak, fazla cironun meyvaları artacak, piyasa hararetlenecek, işler açılacaktır. Üstelik bunlar, hemen olacaktır. Zira istikrar ve güven konusunda "Muhteşem Süleyman"ın adı bile bir sihirli değnek niteliğindedir.

Ancak "iktisat bilgisi" burada, bir parantez açmaktadır. Gerçi işlerin açılması yeni emisyonun yapılması değil, kaçak paranın avdetiyle sağlanacağı için bir enflâsyon bahis konusu değildir! Ama buna rağmen bereket, vatandaşın satınalma gücünü, talebi karşılayacak malların artmasından daha süratli artıracaktır. O zaman bir pahalılık ve "yok'lar başgösterecektir. Kuyruklar tekrar teşekkül edecektir. Ne gam? Pahalılık, "Muhteşem Süleyman"ın kendi kelimeleriyle bir "sıhhat alâmeti"dir ve kuyrukların adı, onun gerçek selefinin tabiriyle "refah kuyrukları"dır. Fakat halk, sıkıntı kapıya geldiğinde bunun "mutlu mâna"sını anlamadığından "yok"lara fırsat vermemek lâzımdır. Dostumuz Amerika, yeni iktidara desteğini işte burada gösterecek, bugünkünden yüzmilyonlarca dolarlık fazla yardımla -bu, 200 ile 400 milyon dolar arasında bir fazlalık olacaktır- ihtiyacımız olan mallan bize sağlayacaktır. Zaten çark bir kere dönmeye başladıktan sonra sistem hemen bir devr-i daim makinesi halini alacak, arz ve talep kanunu en liberal mânasında işleyecek, yeni yatırımlar birbirini takip edecek -bunlar, vergi mükellefiyetleri de yüklenmeden yapılacaktır-, bolluk kısa bir güç devreden sonra kendini vatandaşın gündelik hayatında hissettirecektir.

Demirel Hükümetinin ekonomi felsefesi budur. Eğer Türkiyenin olmayacak duaya âmin demek vakti bulunsaydı "Bekle ve Gör" tavsiyecilerine uyup mukadder âkibeti sessizce ve eğlenerek beklemek kabil sayılabilirdi. Ama Türkiyenin menfaati, gerekli ikazı derhal yapmayı gerektirmektedir. Demirel Hükümetinin ekonomi felsefesi bir başından ötekine yanlıştır ve bir imtihan kâğıdına bunları yazacak bir İktisat Fakültesi birinci sınıf öğrencisine verilecek not sıfırdır. Fakat bunun üstünde, felsefenin dayandığı temel, gerçekte yoktur. Ne, Servet Beyannamelerinden korkup kaçmış üç, dört milyar liralık bir sermâye vardır, ne de bir A.P. İktidarı, kapkaççı olmayan yatırım sermayesine güven verebilecek niteliktedir. Tam aksine, seçimler sırasında başta İnönü, bugünkü bütün Muhalefet, milleti, bir A.P. iktidarının Türkiyeyi "her ihtimale gebe bir memleket" haline getireceği konusunda ikaz etmiştir ve bu ses, gerçek yatırım sermayesinin kulağında sanıldığından çok daha fazla yer etmiştir. Evet, bundan beş-on yıl önce bir telefon konuşması sonucu yüzbinlerle lira vuran karaborsacı şimdi siyah maskesini yeniden yüzüne takmak ve piyasaya tekrar çıkmak hazırlığı içindedir. Ama, Demirel Başbakan oldu diye derhal iş hayatının açılmasını beklemek, hele, piyasaya yeni girecek bir paranın yeni emisyon değildir diye enflâsyonist bir tesir yapmayacağına inanmak saflığın da değil de korkunç bir cahilliğin delilidir. İnsanın bu hesaplara bakıp "Aman yarabbi, Allahtan ki böyle bir kaçak para mevcut değildir" dememesi imkânsızdır.

Böyle bir spekülasyonla memleket idare etmeye, sanırım dünyada ilk defa bir iktidar bizde cüret etmektedir. Eğer Meclisin güven oyu "cesaret"e verilecekse, bütün siyasi partileri Demirel lehinde oy kullanmava davet etmek lâzımdır.

Elhak, bu onun büyük ve tek hakkıdır.

Ancak umumiyetle bu safhadan sonra bir başka safhanın geldiği unutulmamalıdır.

Bu çeşit gayretler, bazı müesseselerde bazı neticeler verse de, o müesseselerin tamamını kandırmaz. O müesseselerin başka mensupları kendi gördükleri gerçekleri söyleyip yazmakta, tavırlarım muhafazada devam ederler. O zaman meharetli zat pek şiddetli olur ve "doğru yolu seçmeyenler"i doğru yola getirmek için elindeki kudreti seferber eder. Doğru yol, elbette» kendi yoludur. Tenkit eden gazetecilere hapishane kapıları öyle açılır. Görülmemiş Kalkınma veya Nurlu İstikbal mucizelerine inanmayan üniversite profesörlerine Bakanlık emrine alınma muameleleri, öğrencilere "döne döne başı dönmüş bir avuç boşgezen" küfürleri öyle başlar. Uysallara bütün nimetler, dik kafalılara bütün zulümler bu sistemin Türkiyede geçirilmiş tecrübesinin dağıttığı pay olmuştur. Bu sistem "satın alınan satın alınır, kandırılan kandırılır, ne yapalım, ötekilere katlanacağız" demez.

Tabii, kudreti yeterse.. Kudretinin yeteceğini sananların âkibeti ise, sistemin Türkiyede geçirilmiş tecrübesinin bir başka tecellisi olmuştur.

Onun da unutulmamasında, ilgililer için çok fayda vardır.

Faturalar

Estağfurullah!

1965 Seçimlerinin "Büyük Galip"i Süleyman Demirele, kendilerini bu seçimlerin "Gerçek Galip"i bilenlerden ilk faturalar bu hafta gelmeye başladı. İlk faturanın, belki de en yüklü fatura olması AP Genel Başkanının işini kolaylaştmnayacaktır. Kabinesinde Basın-Yayın ve Turizm Bakam yaptığı Nihat Kürşatın gazetesi, İzmirdeki AP organı Ege Ekspresin açıktan "Celal Bayar Senatonun Tabiî Üyesidir" diye yazması h a f t a n ı n başında Ankarada ve bilhassa Ankaranın bazı güçlü çevrelerinde derhal şiddetli tepkilere yol açtı. Bu gazetede bir "Salihlili avukat Muzaffer Çiçekoğlu" tarafından yazılan yazıda, üstelik, Senatonun Tabiî Üyesi olduğu için Celâl Bayar hakkında bir ceza infaz edilemeyeceği de pek hukukî bir dille anlatılmaktadır! Bu mantığa göre Celâl Bayarın üzerindeki "Eski Cumhurbaşkanı" statüsünü almak kimsenin yetkisi dahilinde değildir. Eee, Anayasada Eski Cumhurbaşkanlarının Cumhuriyet Senatosuna Tabiî Üye olmaları kaydı vardır. O halde Celâl Bayar Ankaraya gelmeli, 27 Mayıs Anayasasına göre Millî Birlik Komitesi Üyelerinin yanında, Tabiî Üye olarak yerini almalıdır.

Celâl Bayar
Bit kanlanınca.

Alaturka Kurnazlık

Milli Savunmanın başına, Süleyman Demirel, Adnan Menderesin bir eski polisini getirmiş bulunuyor. Bu, yeni hükümetteki, belki de en "tipik tayin"dir. Ahmet Topaloğlu bir polis olarak eğitim görmüş, polis müdürlüklerinde bulunmuş ve o sahada başarı kazanmıştır. Ahmet Topaloğlu, bir devrin "Kemal Aygün tipi" hizmetlisidir. Kemal Aygün, doğrudan doğruya talihsizliğinden -ve "hayır" demesini bilmemesinden - kazaya uğramış, ama şansı daha yaver Ahmet Topaloğlu önce bir koalisyon kabinesinde AP'nin İçişleri Bakanı olarak görev almış, şimdi de Süleyman Demirel tarafından Milli Savunma Bakanı yapılmıştır. Böylece Süleyman Demirel, kendisine "olup bitenler"i, Ethem Menderesin Adnan Menderese haber verdiğinden daha iyi haber verebilecek, başında bulunduğu camianın - dalgalanmalarını daha iyi aksettirecek bir Bakan bulmuş olmanın hazzını ve rahatlığını bulmaktadır. Bakam, kendisine mübarek olsun!

Oyunun aksayan tarafı, bunun öteki tarafca da bilinmesidir. Süleyman Demirelin, Millî Savunmanın başına Adnan Menderesin bir eski polisini getirmiş olmasındaki sebep, elbette ki sadece "çarıklı erkânıharp"in malûmu değildir ve öteki kurmaylar da bunu değerlendirecek kadar hem zekâya, hem bilgiye sahiptirler.

Ahmet Topaloğlu, belki de bütün partizanların en koyusudur. Ama bunu, bir Reşat Özarda veya Sait Sina Yücesoy kabalığıyla yapmaz. Hatta tam aksine, o kadar munis, yumuşak ve tatlı dilli, tatlı yüzlüdür ki insan onun AP Takımından olduğunu dahi anlayamaz. Hemen, etrafında bir "çevre" kuracak ve antenlerini faaliyete geçirecek kadar beceriklidir. Ahmet Topaloğludan ne bir sert tedbir, ne bir kaş çatması, ne bir kötü söz sâdır olur. Sizinle beraber şikâyetçidir, sizinle beraber dertlidir. Ama sakın ona "Peki be kardeşim, o halde o takımda işin ne?" diye sormayınız. Ahmet Topaloğlunun görevi budur ve şimdi bu görevi, Süleyman Demirel hesabına en faydalı olacak bir sahada yapmak yükünü sırtına almıştır. Getirildiği "tarassut mevkii" Süleyman Demirel için hayati önemdedir. Akıllı bir yumuşak yüz, polisliğin verdiği tecrübeyle birleşince, Süleyman Demirele bakılırsa, harikalar yaratacaktır.

Tilki, ağzında peynir tutan karganın oturduğu dalın altına gelmiş. Ona demiş ki:

"— Aman karga kardeş, senin sesin ne güzeldir. Bana bir şarkı söylesene.."

Hayır, hayır! Karga hemen şarkıya başlamamış. Evvelâ, ağzındaki peyniri iki ayağı arasına almış, sonra tilkiye dönmüş:

"— Elbette söylerim, tilki kardeş.. Ama ben, La' Fontaine'i okudum!"

Bu hafta bir M.B.K. Üyesi, alaylı bir dille şöyle dedi:

"— Ooo, buyursun! Yeri hazır. Kendisine Mucip Paşanın yanını düşünüyoruz.."

Memleketin sağlam kuvvetlerine mensup bir yetkilinin ise, konu hakkında fikrini soran AKİS muhabirine cevabı şudur:

"— Aman efendim, estağfurullah! O yer Eski Cumhurbaşkanları içindir. 'Sayın Celâl Bayar'ları kendilerine göre Eski Cumhurbaşkanı değildir, hâlâ Cumhurbaşkanıdırlar. Onun için, aman, lütfen Çankayaya buyursunlar!"

Bir 27 Mayıs'cı genç ise şu sözü söylemiştir:

"— Kendisine yapacağımız karşılama töreninin hazırlıklarına başladık. Kızılayda eski günleri tekrar yaşıyor gibi olacaktır. Hiç merak etmesin.."

Ancak konuyu ortaya atan çevreler bunu boşuna yapmış değillerdir. Hedef, meseleyi üzerinde konuşulan, konuşulabilen bir şekle sokmaktır. Fakat çok AP çevresi bu konunun konuşulabilen bir mesele haline gelmesinin ömür mü uzatıcı, yoksa sonu mu çabuklaştırıcı nitelikte olduğu hususunda henüz kesin bir inanca varmış değillerdir.

A. P.

Bir haftanın hikâyesi

Geride kalan haftanın sonlarında bir gün, orta boylu, zayıf yüzlü, gözlüklü bir genç adam, hangi otelin modası bulunursa bulunsun daima Ankaranın 1 Numarası durumunu muhafaza eden Ankara Palasta şöyle dedi:

"— Süleyman bey, babamın hatalarına çok çabuk başladı.."

Hüküm, "Süleyman Beyin Kabinesi" hakkında bugünlerde verilen hükümlerin belki de en ilgi çekicisidir. Zira bunu Ankara Palasta, İstanbuldan gelen bir arkadaşına belirten gözlüklü genç adam Yüksel Menderesti. Adnan Menderesin oğlu şöyle devam etti:

"— Babam böyle renksiz bir kabineyi ancak 1957'de kurmuştu.."

Gerçekten de Adnan Menderesin 1950'nin bir ilkbahar gününde kurduğu Avni Başmanlı, Fahri Belenli, Nihat Reşat Belgerli, Rükneddin Nasuhioğlulu ve o çaptaki sağlam karakterlerle dolu kabinesi ile 1957 nin bir sonbahar gününde kurduğu son kabinesi arasındaki fark dağlar kadardır. Demirel Kabinesini bunların ikincisine benzetenler yanılmamaktadırlar. Demirel de, tıpkı 1957 de Menderesin yaptığı gibi Hükümette kendi yakınlarından bir iç kabine kurmuş -Cihat Bilgehan, Faruk Sükan, Ali Naili Erdem gibi.. ve onların etrafına AP Grupunun en renksiz simalarını doldurmuştur.

Demirel, bu kabinesinin programını haftanın başındaki Salı günü kendi partisinin Meclis Grupunda okudu. Fakat bu, hikâyenin başı değil sonu oldu. Hikâye, asıl, altı gün önce başladı.

yeni Kabine üyelerinin adları okunuyor, fakat AP Grupu sıralarından alkış sesi duyulmuyordu. AP milletvekilleri, sözbirliği etmişcesine susuyorlar, arka sıralardan "Bu da kim?", "Bu da olur mu?", "Daha dünkü adam!.." şeklinde homurtular duyuluyordu. Bazı AP'li milletvekilleri, Kabine listesinin okunması tamamlanmadan, söylenerek salonu terkettiler ve soluğu kuliste aldılar.

Halbuki âdet, Grupların böyle hallerde yeni hükümetlerini şiddetle alkışlamalarıydı. Hattâ bu yüzden, İnönü bir ara müşkil durumda kaldı. Niyeti, alkışa katılmaktı. Ancak AP sıralarından bir ses gelmeyince, yanında oturan arkadaşına:

"— Ses yok! Alkışlamıyorlar mı?" diye sordu.

"Hayır" cevabını alınca, tabii o da alkıştan vazgeçti.

Kabine listesinin okunması tamamlandıktan sonra da AP kulisi, milletvekillerinin yer yer kümeleşmelerine sahne oldu. Bunlar daha ziyade, Demirelin Büyük Kongredeki rakibi Saadettin Bilgiç grupundandılar. Hükümetin teşkili konusunda Demirelle giriştikleri pazarlık bir sonuç vermeyince (Bak: AKİS, Sayı: 593, "Hükümet"), posbıyıklı politikacı bu defa Hüküme-

AP'de Bilgiççiler faaliyette
Yaya kalan tatarağaları

Sessiz tokat..

Geride bıraktığımız haftanın ortasında Çarşamba günü Mecliste oturum açıldığında, sekiz aylık bir Başbakan Yardımcılığından sonra nihayet Başbakanlık koltuğuna oturmayı becerebilen Demirel müstehzi nazarlarla etrafım süzüyor, yanındaki Bakanlara birşeyler fısıldıyordu. Yeşil koltuğa kendinden geçercesine gömülmüştü. Fakat, bu rahatlık uzun sürmedi. Cumhurbaşkanlığının, Hükümetin kurulması hakkındaki tezkeresi okunmağa başlandığında, Demirelin mütebessim ve müstehzi çehresi birden kızardı. Başta kendi adı olmak üzere,

te cephe almayı uygun bulmuştu. Demirelin, isimleri tespit ederken, halkoyunda alerji yaratmayacak, Hükümet içinde başkaldırmayacak kimseleri tercih etmesi, bu arada Bilgiçin kabineye alınmasını istediği taraftarlarım listeye dahil etmemesi, Bilgiç, ve arkadaşları için güzel bir başkaldırma sebebi olmuştu.

Bilgiçin plânı açıktı: Bakanlık peşinde koşan, fakat kabineye giremeyen gayrimemnun milletvekillerini etrafında toplayacak ve parti içinde gene bir güç olduğunu ortaya koyacaktı. Demirelin, Menderesçi geçinenleri de kabineye almaması, Bilgiçin etrafındakilerin çoğalmasına yol açtı. Üstelik, yeni Başbakandan "Umum Müdürümüz" diye bahseden Celâl Bayarla Demirelin münasebetlerinin son zamanlarda bozulduğunu bilenler için de kabinenin teşkili bir fırsattı: Hükümete Bayarcılarla Menderesçilerin değil de, Genel Başkanın meçhül bir ölçüyle tesbit ettiği meçhul isimlerin alınması, AP'deki müfritlerin bir cephede birleşmesini sağlayacağa benziyordu. Nitekim, kurulacak bir AP Hükümetinde Menderes politikasının uygulanmasını isteyenlerle, şikâyetleri kabinenin "silik isimler" den teşekkül ettiği görüşünden ileri geçmeyenler bir cephede, Bilgiçin başkanlığında toplanmış görünüyorlardı.

Cumhurbaşkanlığının tezkeresi, aynı gün, Cumhuriyet Senatosunda da okundu. Senatoda cereyan eden olaylar, Meclistekinden farklı olmadı: Yeni Kabinenin üyeleri Senatodaki yerlerini aldıktan sonra Divan Kâtibi listeyi okumağa başladı; AP'li senatörler sadece Demireli, o da isteksizce alkışladılar. Kabinenin diğer üyeleri ise, Kâtibi başlan önlerinde, mahçup bir eda ile dinlemek zorunda kaldılar. Listenin okunmasından sonra, Bakanlar Kurulu üyelerini tebrik eden sadece, CHP Ankara senatörü ve Grup Başkan Vekili Hıfzı Oğuz Bekata oldu.

Ateşi yükselenler

Kabine listesi Senatoda okunurken, AP kulisi hayli hararetlenmişti. Gayrimemnun mutediller, Demireli sert bir dille tenkit ediyor, müfritler ise küfrün hiç bir nevini esirgemiyorlardı. AP kulisinin bu kadar gürültülü ve elektrikli olduğu şimdiye kadar görülmemişti. Demirele karşı olanlardan, Bilgiç taraftarı Ethem Kılıçoğlu, herhalde sinirini yenememiş olacak ki, koluna giren Nuri Bayara yüksek sesle şöyle dedi:

"— Gördün mü kardeşim, boyumuzun posumuzun ölçüsünü aldık! Böyle Kabineye güvenoyu verilmez ve bu Hükümet Gruptan güvenoyu alamaz. Bu Kabine bizi temsil edemez. Adalet Partisi daha kuvvetli, yüz defa daha kuvvetli hükümet kurabilirdi."

Bakanlık peşinde koşanlardan Ethem Kılıçoğlu, -Kabinenin ancak böyle kuvvetli olabileceğini sanıyordu!- ellerim sağa sola açarak, sözlerini şöyle tamamladı:

"— Bu Bakanlar olsa olsa, Genel Başkanın evet efendimcilerinden ibarettir."

Bu sırada Ali Naili Erdem, köşede bir AKİS'çiyle konuşmakta olan AP Senatörü Cahit Okurerin yanına geldi. Gülümsüyordu. Cahit Okurer, Erdemin yüzüne baktı, baktı, sonra:

"— Bu Kabinenin üyesi olarak ne yüzle tebrik kabul ediyorsun?" dedi.

Bozulan Erdem:

"— Ama Hocam..." diyecek oldu, fakat Okurer fırsat vermedi:

"— Ne yüzle, ne yüzle?."

Erdem:

"— Valla Hocam, bu soruyu bana değil, Demirde sor!.." dedi ve oldukça hızlı bir yürüyüşle oradan uzaklaştı.

Dışişleri Bakanlığına transfer, eden İhsan Sabri Çağlayangil, AP kulis salonunun köşede kalan bir kanapesinde, etrafını saran gazetecilere parlak demeçler verirken,yanında oturan ve Bilgiç taraftan olduğu bilinen Ertuğrul Akça, içini çeke çeke, karşısındaki Neriman Ağaoğluna. Kabineye girmeyişinin nedenini anlatıyordu:

"— Bu bir ekip meselesidir. Hükümete tek başına girmek bence birşey ifade etmez. Zaten, bu Hükümetin pek fazla ömürlü olacağını tahmin etmiyorum."

Hükümetin açıklanmasının ikinci günü, Bilgiç taraftarları veya"hoşnutsuzlar. Meclis tatil olmasına rağmen, kulis faaliyetlerine Meclis koridorlarında devam ettiler. Bu arada Bilgiç, Meclis koridorlarında arkadaşlarının kolunda gezerken, kendisini yakalayan gazetecilere, çabuk çabuk konuşarak şöyle dedi:

"— Hükümet üç ay dayanırsa, ondan sonra yaşar! Bu, şimdiye kadarki denemelerle sabittir. Önümüz de Bütçe var. O zaman bazı Bakanlar değiştirilir, bir revizyon yapılır ve hükümet yaşar gider."

Kurusıkı

Cuma ve Cumartesi .Bilgiç ve taraftarlarıyla Bilgicin etrafında

Daha pek erken değil mi ?

geçimlerden bir kaç gün sonra. Ekimin ortası. İktidarda A.P.

Ziraat Bankasının Krediler Servisine bir telefon geliyor. Ses, tamdık bir ses. Hem de çok tamdık. Talep de, o sesten çok işitilmiş bir talep. Yalnız, sesin tonu değişik. Bir ahbabına kredi verilmesini istiyor.

Mithat Dülge
Eski mesleğe devam

Krediler Servisinden özür dileniyor. Ziraat Bankasında artık böyle kredi verilmesi devri kapanmıştır. Sesin sahibi "Yaa!" diyor. Telefon kapanıyor.

Sesin sahibi mi kim?

Mithat Dülge! DP devrinin Ziraat Bankası Genel Müdürü, AP devrinin Manisa Milletvekili ve bütün devrelerin Kromit Sanığı..

toplanmış görünenler için yoğun bir kulis faaliyetiyle geçti. Demirele cephe alanlar, Hükümet Programı görüşülürken Grupta çıkarmayı tasarladıkları çıngarın plânını hazırlamaya koyuldular. Bu arada, Grupta birlikte hareket edeceklerine dair şeref sözü aldıkları milletvekillerinden bir de imza toplamanın faydalı olacağım düşündüler. İmza toplama işini bizzat Ethem Kılıçoğlu üzerine aldı. Kendine bir kahraman süsü vererek, gizli gizli imza toplayan Kılıçoğlu, gazetecilere heyecanını şöyle ifade etti:

"— Biz, iddialı bir iktidar olmak için çalışıyoruz. Demirelin tek başına hatalı davranışına müsaade edemeyiz. Grup toplantısı hayli münakaşalı geçecektir."

Demirel, iş bu safhaya geldiğinde tesirli mukabil tedbir almak lüzumunu duydu. Önce, kendisine adanmış İstanbul gazetesi tefsircilerine "AP'de ihtilâf yoktur. Bilgiç - Demirel çekişmesi diye bir şey mevcut değildir" diye yazdırtırken ve bunlar politika çevrelerinde bu görüşün propagandasını yaparlarken sonradan taktik değiştirildi. Evet, bir başkaldırma hazırlığı mevcuttu. Ama bu hazırlığı yapanlar bir takım melunlardı ve bir AP iktidarını tehlikeye sokuyorlardı. Demirelin gazeteleri toplarını bunlara çevirip şiddetli ateş açtılar. Hattâ Orhan Seyfi Orhon bile "Bunları ihraç etmek lâzım!" diye koroya katıldı.

Demirelin gazeteleri bunları yazarken, sakin görünmeğe çalışan Demirel, Bakan tayin ettiği Genel İdare Kurulu üyelerinden bir kısmını evine çağırıyor ve onlardan "Muhalif Cephe"nİn çalışmaları hakkında bilgi alıyordu. Durumun vahim bir gelişme yönünde olduğu hükmüne varan Demirel, Genel Başkan Vekili Talât Asalı arabulucu tâyin etmeyi uygun buldu. Ancak Asalın gayretleri, aslında suni görünen Muhalif Cephe mensuplarını ikna edemedi. Bu yüzdendir ki Demirel, bundan sonra "umacılar gösterme" yolunu tuttu ve evine davet ettiği yöneticilerle bazı milletvekillerine "durumun nazikliğini" nazikâne bir dille anlattı. Demirelin yöneticilere söyledikleri, tedbirden çok, bir tehdit niteliği taşıyordu. Üzerinde durduğu mesele, rejimdi. Karşı cephede toplananlar, Başbakana güvenoyu verip, diğer Bakanlara güvensizlik gösterirlerse, kendisine verilen "emanet"i teslim edecekti. Demirel bu düşüncelerini, Cu^-martesi günü evine çağırdığı yöneticilere şöyle izah etti:

"— Bunun daha,ötesi, bir rejim meselesi olur. Verilen emaneti teslim ederim. Sonrası ne olur, bunu şimdiden bilemem."

Bu tehdidi dinleyen ve bunun altında nenin yattığını, Demirelin hangi havayı vermek istediğini pek iyi anlayan bir AP'li haftanın başında şöyle dedi:

"— Hoppala! Mister Sten ile Mister Thompson bu sefer de Demirelin davetlisi olarak boy gösterdiler. Adam kendini, Rejimin Teminatı sayıyor.. Şu, Rejimin Teminatı-

Ya, işte böyle yazmalı, mirim!

AKİS geçen sayısalda, meşhur kasideci Orhan Seyfi Orhonun, bir röportajında "Muhteşem Süleyman"ı övmedi diye Abdi İpekçiyi nasıl haşladığım anlatmıştı. Hikâye, hafta içinde herkesi pek eğlendirdi. Her halde bunun için, meşhur kasideci bu haftanın başında "Muhteşem Süleyman" hakkında nasıl yazı yazılması gerektiğini bir misalle ortaya koydu. İşte, yeni açılan devirde eli kalem tutan herkesin, eğer azar işitmek istemiyorsa "Muhteşem Süleyman"dan ne şekilde bahsetmesi gerektiğini gösteren müstesna örnek:

(...) Sayın Demirel gibi Adalet Partisi bayrağım eline aldığı gündenberi zaferden zafere ulaştıran bir siyasî başbuğa kıyılır mı? Kimin bu cinayeti işlemeğe eli varır?

Ben, Grupta sayın Demirel'in konuşmasını bu yüzden sadece siyasi bir heyecanla beklemiyorum. Bundan önce Müşterek Grup toplantısında harikulade güzel konuştuğu için edebî bir heyecanla da bekliyorum.

O günkü konuşması şimdiye kadar dinlediğim hitabelerin en güzeliydi. Fikir seviyesi itibariyle de, düşüncelerini ifade tarziyle de, siyasî felsefesiyle, halkçılığı, milliyetçilik anlayışiyle de, Türk Milletinin isteklerini sezişi, memleketin realitelerini görüşü bakımından da eşsizdi.

Arasıra da kürsüden bu millete karşı duyduğu derin bir hayranlıkla ona hizmet kararını anlatışı, Kennedy'nin hür dünyayı müdafaa etmek için söylediği meşhur nutuklarını hatırlatıyordu.

O gün, belki iki saat süren bu konuşmayı bir nefeste, kımıldanmadan dinledik. Memleketimiz için büyük bir gurur ve ferah duyduk. Milliyetçiliğe, halkçılığa, hürriyete, demokrasiye bağlılığımız, partimizin en doğru yoldan yürüdüğü inancı kalbimizi doldurdu.

Konuşma bittikten sonra hepimizin idarecilerden istediği şey bu nutkun bastırılması oldu. Sadece parti duygusiyle değil, bir kültür saygısiyle de siyasî edebiyata bu kadar güzel örnek olan konuşmanın kaybolmamasını istedik...

nın kim olduğunu bir anlasak! Demirel mi, Bölükbaşı mı, kim?"

Demirelin tehditkâr sözleri hemen, Bilgiç, Kılıçoğlu ve Muhalifler Cephesinin bayraktarlığım yapanlara iletildi. Başbakanın kendi grupu içindeki meseleleri bu yöne doğru itmeye çalışması tesirini Demirelin gazetelerinde de gösterdi. Bu gazeteler, sözbirliği yapmışcasına, "tesanüt"ten söz açmağa ve kalemlerini Muhalif Cephedekileri yatıştırmak, daha doğrusu sindirmek için kullanmağa başladılar.

Demirelin, partiiçi bir meseleyi imalı sözlerle rejim meselesi haline getirmesi, semeresini, Pazar gecesi Genel Merkezde yapılan Genel Yönetim Kurulu toplantısında verdi. Geç saatlere kadar süren toplantı, "Hükümete muhalif olanlar"la Demirelcilerin mücadelesi şeklinde geçti. Bilgiç ve arkadaşlarının sert çıkışlarına rağmen Demirel, kısa zamanda Kabinede revizyona gidileceği yolundaki vaadlerle ve "rejim tehlikesi"ni öne sürerek muhalifleri yumuşatmayı becerdi.

Bu, çok kimseye, 1955'deki "Grup Darbesi" sırasında Menderesin davranışlarını hatırlattı.

Kurugürültü

Genel Yönetim Kurulu toplantısında Bilgiççilerin ikna edilmesiyle, Grup Başkan Vekillikleri Ve Grup Yönetim Kurulu seçimleri için ufukta beliren endişe bulutları da dağılmış oluyordu. Çünkü, Bilgiç ve taraftarları, Grup Başkanı seçiminin yapılmasını teklif edeceklerini ifade ediyorlardı. Oysa, Siyasî Partiler Kanununun ikibuçuk ay sonra yürürlüğe girecek bir hükmüne göre, Genel Başkan Grupun tabii Başkanı olacaktı. Ortada, ikibuçuk ay için Grup Başkanı seçip seçmeme durumu vardı. Haftanın başında Pazartesi sabahı saat 10'da toplanan. Meclis Grupunda, Bilgiçtiler, Grup Başkanı için aday gösterip bu konuda görüşme açılmasını istemediklerinden, geceki Genel Yönetim Kurulu toplantısının mahiyetini bilmeyen Demirelciler derin bir "oh" çektiler.

Toplantıdan sonra Grup salonundan kolkala çıkan Saadettin Bilgiçle Ethem Kılıçoğlu, gazetecilerin sorularım cevaplandırdılar. "Hükümet Gruptan güvenoyu alabilecek midir?" şeklindeki bir soruya Bilgiç, gazetecilerin hayretten donakaldıkları şu cevabı verdi:

"— Hükümet güvenoyu alacaktır!"

Ethem Kılıçoğlunun verdiği cevaplar da Bilgiçinkinden farksızdı. Kılıçoğlu, sadece Bilgiçten farklı olarak, gazetecilerin yanından ayrılırken şöyle dedi:

Mecliste AP Grupundan önce AP'liler kuliste
1955'in DP Grupu da böyleydi

K u l a ğ a K ü p e . . .

Babaların günahı

Süleyman Demirel demiş ki:

"AP emanete hassasiyetini gösterecek!"

Neymiş o emanet? Ne olacak, tabii babaların, kocaların emaneti.. AP Meclis Grupuna bir göz atmak bunu anlamaya kâfi gelir: Menderes Yüksel,' Gürsoy Nilüfer, Ağaoğlu Neriman, Gedik Melâhat, Akçal Erol..

Yalnız, anlaşılmayan bir nokta var. Acaba bunlar mı Muhteşem Süleymana emanet, yoksa Muhteşem Süleyman mı bunlara?

"— Durmayalım düşeriz, biz bize benzeriz!"

İşte bu hadise ve manevralardan sonradır ki Demirel Salı günü kendi Grupunda kalın ve sıkıcı bir Hükümet Programını' "kalp huzuru" içinde okudu.

Üstelik, oylama konusunda da bir "fevkalâde buluş" tezgâha konmuştu. Oylama, iş'ari usulle yapılacaktı. Yani, programı beğenenler ve beğenmeyenler el kaldırmak suretiyle kendilerini belli edeceklerdi. Bu, peşinen, belki en fazla sayıda çıkacak bir zümreyi ortadan kaldırıyordu: Çekimserler. Zira kimin el kaldırıp kimin el kaldırmadığı bilinmeyecekti ki?. O zaman, çıkacak muhalifler damgalanacaklar, çekim serler sanki muhalif değilmiş gibi sayılacaklardı. Nitekim oylama öyle yapıldı ve sadece iki ültra-müfrit, Osman Turan ile Ethem Kılıçoğlu aleyhte parmak kaldırdılar. Şimdi Demirelin gazeteleri "Hükümete karşı sadece iki kırmızı oy çıktı" diye yazabileceklerdi.

Fırtına atlatılmıştı. Tıpkı 1955, DP'sindeki gibi...

Sayım

Odalar ve insanlar

Bu hafta, 1965 Türkiyesinin nüfusu hakkındaki ilk rakkamlar açıklanmış bulunuyor. Belki daha, bazı ufak değişikliklere tâbi tutulacak olan ön neticelere göre nüfusumuz

31 milyonun üstünde, fakat 32 milyonun altındadır. Bu, korktuğumuz yıllık yüzde üç artışın önlendiğini gösteren ilk işarettir. Gerçi bir takım ültra-milliyetçilerle ültra-demagoglar Türkiye için 40 milyon, 50 milyon, 100 milyon nüfus istemektedirler ama nüfusun gelişen memleketlerde küçük, gelişmeyen memleketlerde büyük nisbetler dahilinde çoğaldığı bilinen bir gerçektir. Türkiyenin 32 milyonu geçmeyip de 31 milyon civarında kalması, elbette ki gelişmekte olmasının matematik delili sayılamasa da fazla kalabalığın tehlikesinin milletçe biraz anlaşıldığım ortaya koymaktadır.

Herkesin, 24 Ekim günü farkettiği gibi nüfus, sayımda sorulan tek sual olmamıştır. Sayım memurları, evde kaç kişinin bulunduğu hususunun yanında bazı başka tafsilâtı da öğrenmek istemişlerdir. Bunların biri, evdeki oda sayısıdır. İstatistik Genel Müdürlüğünün, yapacağı açıklamada ilân edeceği "Türkiyedeki evlerde oda sayısı" rakkamı maalesef gerçeklere tam uymayacaktır. Zira, seçimlerden iki hafta sonra yapılan bu sayımda çok kimse seçimlerde yürütülen bir propagandanın tesiri altında kalmış ve evindeki oda sayısını gerçek olarak bildirmemiştir.

Seçimlere gidilirken Türkiyenin hemen her tarafında, bilhassa aklı biraz kıt olanlara şu telkinde bulunulmuştur: "24 Ekimde sayım var. Eğer CHP kazanırsa, size sorulacak suallerden bir tanesini salon doğru cevaplandırmayın. Bu sualler, CHP'nin iktidarda bulunduğu sırada hazırlanmıştır. CHP size, evinizde kaç oda bulunduğunu sordurmaktadır. Bir defa, evinizde kaç oda bulunduğundan kime ne? Değil mi,-efendim? Böyle sayım olur mu? Ama, CHP'nin maksadı başka. Eğer evinizde, ev nüfusuna nazaran fazla oda varsa, CHP evinize yabancı kimseler sokacak ve bunlarla o odaları paylaşmaya, sizleri mecbur edecektir. Rusyada da, bu böyledir. Orada da, ev sıkıntısından, bir kaç aile aynı dairede oturmaktadır. Tabii, herkes herkesin karısıyla, kızıyla yatmaktadır. Bir kaç aile aynı apartmanda kalır da, başka türlüsü olur mu? Onun için, aman, bir defa sakın CHP'ye oy vermeyin. Sonra, CHP kazanırsa, sayım günü memurun soracağı bu suale salon doğru cevap vermeyin. Bizim görevimiz, tabii sadece sizi ikaz. Artık, ne yapacağınızı kararlaştırırsınız. CHP ye oy verir misiniz, karınızın, kızınızın yanma başka erkekler sokmak ister misiniz, oda sayısını doğru söyler misiniz, bütün bunlar sizin bileceğiniz işlerdir. Biz kimsenin oyuna karışmayız. Oy, mukaddestir!"

Gerçi 10 Ekimde seçimleri CHP kazanmamıştır ama, bu propaganda bir çok kimsenin zihninde yer etmiş, bunlar "ne olur, ne olmaz; gün olur, harman olur" demişler ve yazılı bir vesikanın üzerinde evlerindeki gerçek oda sayısının bulunmasını ve oraya yabancıların yerleştirilmesi tehlikesini önlemek için o suali idare etmişlerdir.

İdare

Partinin politikası

Haftanın başında Pazartesi sabahı, Bakanlıklar Postahanesine bitişik Enerji Bakanlığı binasının bir odasında çok hazin bir toplantı yapıldı. Enerji Bakanlığına bağlı bütün yüksek memurlar ve genel müdürler, toplu halde, karşılarında konuşan kısa boylu, kalın kaşlı, gür saçlı, ince ve tiz sesli adamın yavaş yavaş bir tirad havasına bürünen nutkunu -ister istemez- dinliyorlardı.

Bu bir veda töreni idi. Eski Enerji, yeni Sanayi Bakam Mehmet Turgut, nezaketen üzgün görünmeye çalışan teşkilâtına bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Tirad bir ara şu şekli aldı:

"— Mehmet Turgut bir köylü çocuğudur, Mehmet Turgut fakir bir ailenin evlâdıdır..."

Anlaşılan bu, yeni Başbakan Demirel Edebiyatıdır Ve Demirciden arkadaşlarına da sirayet etmiştir.

Hatip bir an durdu. Dinleyicilerden "elbette" diye teşvik bekledi. Bunu bulamayınca, devam etti:

"— Şu anda aranızda bulunanlardan bazıları bana hücum ettiler. Mehmet Turgut türk çocuğudur, Mehmet Turgut türkü sever, Mehmet Turgut yalan söylemez..."

Tarzan üslûbu ile, kendisinden üçüncü şahıs olarak bahseden hatip yine durakladı. Dinleyenlerden ne teşvik geliyordu, ne de tasvip! Baktı olmıyacak, edebiyatı bıraktı ve açık olarak meramım anlatmağa koyuldu:

"— Bana yöneltilen tenkitler haksızdı! Çünkü ben partimin politikasını tatbik ettim. Benim yerime gelen arkadaş da aynı şekilde davranacaktır..."

Dinleyiciler arasında bulunan Türkiye Petrolleri Genel Müdürü İhsan Topaloğlu, Petrol Ofis Genel Müdürü Kenan Onat ve Etibank Genel Müdürü Tahsin Yalabık, kompleks kokan bu son söze acı acı gülümsemekten kendilerini alamadılar.

Mehmet Turgutun yanında duran gri elbiseli, seyrek saçlı, orta boylu zat ise, bu son söz üzerine ye-

Petrol Ofis Genel Müdürü Onat makamında

Bir boy hedefi

rinde rahatsız rahatsız kımıldandı. Bu, yeni Enerji Bakanı İbrahim Deriner idi. Daha Bakanlığının hattası dolmadan, yanlışlığı ve mantıksızlığı su götürmiyecek kadar açık olan bir politikaya angaje edilmek isteniyordu.

Gümüş pusat da giydirsen..

Oysa on, onbeş dakika önce, Mehmet Turgutun yönünü açıkladığı ayni İbrahim Deriner AKİS'çiye şöyle diyordu:

"— Her şeyden evvel kendi imkânlarımızı geliştirmemiz lâzım.. Her şeyde, elektrikte olsun, petrolde olsun evvelâ bizim kendi öz kaynaklarımızı harekete geçirmeliyiz. Hareket noktası bu olunca, meseleleri halletmek kolaylaşır. Kendi kaynağımızı kendi kudretimizle işlemek esas!"

Bu sözler mâna, mahiyet ve üslup bakımından Mehmet Turgutun Enerji Bakanı iken kıyasıya mücadele ettiği fikirleri dile getiriyordu. Bu sözleri söylediler, işleri bu fikirle' yürütmek istediler diye TPAO, Petrol Ofis ve Etibank Genel Müdürlerini görevlerinden atmak isteyen Mehmet Turgut da AP'nin Bakanıydı,. . İbrahim Deriner de! O halde bu, nasıl mümkün olabiliyordu?

AKİS'çi bir soru daha sordu:

"— Memleketimizin yeraltı ve yerüstü kaynaklarının değerlendirilmesi hakkındaki tartışmaların en aleyh olduğu Bakanlığa tâyin edildiniz. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?"

Yeni Enerji Bakanı sakin sakin konuştu:

"— Öyle oldu... Fakat bunların hepsini yoluna koyabileceğimi sanıyorum. Arkadaşlarımın hüsnüniyetle hareket ettiklerinden emin olduğum için, kısa zamanda problemlere çare bulabileceğim.."

AKİS'çi, kulaklarına inanmakta yine zorluk çekti. Turgutun ıskat etmek için parçalandığı adamlar hakkında Deriner "hüsnüniyetle hareket ediyorlar" diyordu.

Deriner devam etti: Kendisinin İhsan Topaloğlu ve diğer genel müdürlerle münasebetleri çok iyiydi, onları severdi, vesaire.»

Derinerin fikirlerinin sağlamlığına ve hüsnüniyetinin betonarmeliğine artık iyice inanmaya başlayan AKİS'çi, -menfi cevap alacağından emin olarak- bir soru daha sordu:

"— Peki, o halde, daha önce sırf bu, fikirleri benimsediler diye ver-

Tahsin Yalabık
Ölmek var, dönmek yok!

lerinden alınmak istenen genel müdürler için aynı yola gidecek misiniz?' Yani onları atmak için uğraşacak mısınız?"

Deriner, işte bu noktada o keşin tutumunu birdenbire değiştiriverdi. Bu defaki cevap, ihtimallerin her türlüsüne ve daha çok kötülerine yer verecek şekildeydi:

"— Bu konudaki durum önümüzdeki günlerde tavazzuh edecek!"

Günler nelere gebe?

Durumun tavazzuhu önümüzdeki günlere bırakılınca ve Deriner bu konuda yetkisizliğini ortaya koyan bir ifade takınınca, mesele anlaşıldı. Demek ki, Deriner yuvarlak sözler söylemekte yetkili, davranışlarda ise kendinden daha üstteki bir otoriteye tamamen "tâbi" idi. Demek Mehmet Turgutun bahsettiği parti politikası bundan böyle bu şekilde yürütülecekti. AKİS'çi, Derinerle biraz daha konuşunca anladı ki karşısındaki adam konulara ve kelimelere tamamen hakim[1], bu avantajından yararlanarak hiç bir kesin söz etmeden, angajmana girmeden sureti haktan görünebilecek kapasitededir. Gerçekten Deriner, kesin bir ölçü gerektiği zaman, cihanın en elâstiki lâfı olan "Memleket menfaati"ni ortaya sürüyor, sızak istikbal için rahatça söylediği "kendi kaynaklarımızı kendimiz.," sözünü, yaşanılan an bahis konusu olunca rahatça "yabancı sermayeye de ihtiyaç var, tabii" şekline sokuveriyordu.

Bu konularda mücadele veren bir Genel Müdürün bir gün önce söylediği sözdeki isabet payı böylece derhal ortaya çıkmıştır.- Bu Genel Müdür, Türkiyede yabancı şirketlerin avukatı gibi hareket edenler hakkında yabancıların neler düşündüğünü şöyle açıklamıştı:

"— Bizden aşırı taleplerde bulunan yabancılar bile halimize gülüyor. Hattâ kendilerini tutanların bu kadar aşırı gitmemelerini dahi istiyorlar. Çünkü kendilerini tutanlar akıllı olsa o zaman rahatça saman altından su yürütebilirler!".

Meselenin esası budur. Mehmet Turgut gibi lâfazanların faydadan çok zarar getirdiği anlaşılır anlaşılmaz, "Partinin politikası" değişivermiştir. Çünkü istenilen "lâf değil, iş"tir. Söz konusu "iş"in ne menem şey olduğu önümüzdeki günlerde açıklığa kavuşacaktır. Yalnız, bunun için işaret daha önce verilmiştir. Başbakan Süleyman Demirel, seçimden sonra verdiği bir demeçte, "bazı umum müdürlerin değiştirileceğini" hiç çekinmeksizin açıklamıştı.

Demirel Kabinesinin umulandan daha mutedil bir karakterde kurulmuş olması hiç. bir şeyi değiştirecek değildir. Çünkü Demirel aynı Demirel, AP aynı AP, meseleler de aynı meselelerdir. Değişen, sadece taktiktir!. Daha iktidara gelindiğinin ikinci günü, ateşten gömlek olacak bir muhalefet yaratmamak ve fakat gerektiği kadar kuvvetlendikten sonra da hiç bir şeyden kaçınmamak, bu politikanın oldukça isabetli bir tarifidir.

Boy hedefleri de aynı

Bu bakımdan, AP'nin tek başına kurduğu bu Hükümetin hedeflerinin, diğer partilerle birlikte kurduğu Dördüncü Koalisyonun hedeflerinden farklı olmadığı da sa-1 nılmamalıdır. Memleketi istedikleri gibi ele geçirip, istedikleri yönde götürmelerine engel teşkil eden her sorumlu, bu İktidarın hasmı sayılacaktır. Yeni İktidar, programı ve sözleriyle ilân ettiği işleri yap-

İki Amerika

Türk halkı bu haftanın-başında bir ayni gün, gazetelerinde, Amerika hakkında iki haberi birden okudu. Bu haberlerden biri gözlerin önünde bir Güzel Amerika çizmektedir, öteki bir Çirkin Amerika, hatta bir Korkunç Amerika.

Haberlerden birincisine göre 51 amerikan üniversitesinde çalışan 650 profesör Başkan Johnson'a hitaben bir açık mektup yazmışlar ve bunu New York Times'ta yayınlatmışlardır. İlim adamları Amerika Cumhurbaşkanından, Vietnamda kan dökülmesine son vermesini talep etmektedirler. Vietnamdaki harekâtta cinayetler İşlendiğini bildirmektedirler. Amerikanın Vietnam politikasını Amerikada protesto eden gençlere karşı girişilen hareketleri takbih etmektedirler. Profesörler şöyle demektedirler:

"Bay Başkan, Vietnam siyasetinizi desteklememiz imkânsızdır. Nümayiş yapan öğrenciler hakkında soruşturma yapılacağı tehditleri kötü ve gayrı ahlâki bîr siyaseti protesto etmemize engel olamıyacaktır. Meşru protesto hakkımızı kullanmağa devam edecek ve Vietnamda izlediğiniz siyasete açıkça ve şiddetle karşı koyacağız."

İkinci haber gene Amerikanın Vietnamdaki davranışlarryla ilgilidir. Haber şudur:

"Temsilciler Meclisinin Cumhuriyetçi üyelerinden Paul Fino, Başkan Johnson'a bir mektup göndererek» Vietnam savaşına gönderilmek üzere genç yaştaki kuvvetli kaatil, hırsız ve gangsterlerin askere alınmasını teklif etmiştir."

İğrenç!

Bu iki Amerika aynı Amerikadır. Türkiyedeki gözü kör "Amerika Düşmanları"mn da, gözü kör "Amerika Sevdalıları "nın da bilmeleri gereken gerçek, tıpkı bir madalyon gibi, Amerikanın da iki yüzünün bulunduğudur.

Bunların hangisi Türkiyeye çevrik olacaktır? Bu, Türkiyenin haysiyetini korumaktaki azmine ve meharetine bağlıdır. Kolumuzu alamayacak şekilde elimizi verirsek, çok geçmez, Çirkin Yüzle burun buruna geliriz. Başımızı dik tutarak ve onlarla kapı arkası hesapları yapmayarak elimizi uzatırsak karşımızda öteki Amerikayı buluruz.

Bugünkü İktidar bu iki haberi dikkatle okusa pek iyi edecektir.

mayı deneyecektir. Bu işler memleket yararına değilse, memleket yararına olmıyan işlerin yapılmasına daha önce karşı çıkmış, şimdi de aynı prensipte yürümek niyetini açığa vurmuş kimseler en kısa zamanda yeni İktidarla sürtüşme durumunda kalacaklardır.

AP İktidarı ile en kısa zamanda kimlerin karşı karşıya gelmek zorunda kalacağı sorusu ise, Dördüncü Koalisyon zamanındaki olaylar hatırlandığı takdirde, çok kolaylıkla cevaplandırılabilir. Bu kimseler, Türkiye Petrolleri Genel Müdürü İhsan Topaloğlu, Petrol Ofis Genel Müdürü Kenan Onat, Etibank Genel . Müdürü Tahsin Yalabık, Sürnerbank Genel Müdürü Rahmi Tunçağıl, İller Bankası Genel Müdürü Selahattin Babüroğlu ve Ziraat Bankası Genel Müdürü Âkil Kitapçıdır.

Bu umum müdürlerden her biri, devletin ve memleket işlerinin çok önemli bir kısmım kontrol ve sorumlulukları altında tutmaktadırlar. Bu yüzden de Dördüncü Koalisyon zamanında birer düşman gibi görülmüşler ve haklarında en az birer defa azil kararnamesi hazırlanmış veya bu yolda harekete geçilmiştir.

Meselâ bunlardan Etibank Genel Müdürü Tahsin Yalabık ve Petrol Ofis Genel Müdürü Kenan Onarın daha önce bu dergide anlatılan (Bak: Sayı 586, "Partizanlık") mücadeleleri, haklarında bu yolda işlem yapılmasına yol açmıştır. Topaloğlu, Âkil Kitapçı ve Rahmi Tunçağılın durumları aynıdır. Dördüncü Koalisyon zamanında hakkında kararname hazırlanmayan sivri Genel Müdür, İller Bankasının başındaki Selahattin Babüroğludur. Bunun da sebebi, Dördüncü Koalisyonda, İller Bankasının bağlı bulunduğu İmar ve İskân Bakanlığının başında Recai İskenderoğlu gibi aklı başında bir zatın bulunması ve Babüroğlunun aleyhindeki tertiplere mukavemet etmesidir.

Diğer genel müdürler hakkındaki azil kararnameleri ise MP'nin ve diğer partilerin rıza göstermemeleri yüzünden çıkmamıştır. Bugün ise Hükümette AP'nin kendisine mukavemet edecek bir ortağı, ne yazık ki, yoktur.

AP'yi tedirgin eden, şimdi sadece Cumhurbaşkanıdır. Ama onun da halledileceği ümidi, Demirelin meharetine hayran AP'lilerin kalbindedir.

Meseleler

Bu genel müdürlerin Türkiyenin yararına yöneltmek istedikleri çok mesele, şu anda halledilmiş ve rayına girmiş değildir. Bu yüzden, aynı konularda çok yakın zamanda münakaşa açılacaktır.

Meselâ "Cyprus Mining Co." adındaki yabancı şirketin, Etibankın işlettiği bakırlar üzerindeki iştahlı talepleri hâlâ devam etmektedir. Bu kurnaz yabancı şirket, Etibankın elindeki bulunmuş, keşfedilmiş bakır sahalarının işletme imtiyazını istemekte ve Etibanka % 25 hisse teklif etmektedir. Oysa Etibank, Türkiyenin bakır madenlerim, % 100 kârı türk hazinesi alacak şekilde işletebilmektedir. Bizim yabancı sermâye dostları, programlarına ve seçim konuşmalarına, uygun bir icraatla, Türkiyenin bakir madenlerini "Cyprus Mining Co." veya başka bir yabancı şirkete peşkeş çekerlerse, herhalde Talisin Yalabık adındaki prensip sahibi Genel Müdür "Peki efendim" demiyecektir. Etibank çerçevesinde borasit işi böyledir ve daha çok işler aynı durumdadır. İş bununla da kalmamakta, herşeyin üstüne bir de partizanca tayin ve nakil istekleri bineceğe benzemektedir.

Petrol Ofisin derdi işe daha büyüktür. Bu millî petrol tevzi müessesesi, belli imkânları yabancılara kaptırmamaya değil, yabancı müesseseler tarafından kapatılmış iç piyasada yaşama imkânı sağlamaya, genişlemeye uğraşmakta ve bunun için AP'nin kızgınlığını üzerine çekmektedir. Genel Müdür Kenan Onat ile Genel Müdür Muavini Özer. Derbilin maruz kaldıkları itham ve baskıların sebebi hep budur. AP'nin istediği, yabancı tevzi şirketlerinin har vurup harman savurduk-

lan iç piyasadaki durumun aynen devamıdır. Petrol Ofisin amacı ise, türk piyasasında hiç olmazsa Petrol Ofisi 1953'e kadarki durumuna ulaştırmaktır. Bu millî müessese, 1953'e kadar türk piyasasının % 40'ından fazlasına hakim durumda idi. Bu oran daha sonra yabancı şirketlere tanınan aşırı imtiyazlarla gerilemiş ve % 22'ye kadar inmiştir. Son iki yılda bu oran % 25'i bulmuştur. Ofis yöneticileri hedeflerinin en az % 30 olduğunu söylemektedirler. Bu oranda kaydedilen her ilerleme, aslında, o kadar miktar petrolün satışından sağlanan kârın, dışarıya transfer edilmeyip, dövizden tasarruf olarak türk hazinesinde kalmasıdır. İşte bu şartlar içinde, Dördüncü Koalisyonun Enerji Bakam Mehmet Turgut Petrol Ofisin yeni istasyon açmasını engellemeye kalkmıştır. Petrol Ofisi 'Türkiye Petrolleri ile birleştirerek, her iki müessesenin gücünü arttırmak isteyen tasarı ise, bilindiği gibi, geçen devre görüşülememiş ve kadük olmuştur. Ofis yöneticileri bu şartlar altında ofisi geliştirmek istedikçe, yabancı şirketlerin menfaatleri haleldar olacak ve AP, ayağına basılmış gibi, bunlara doğru "Solcular, komünistler!" diye kükreyecektir.

"Hadiseler devam ediyor..."

Türkiye Petrollerinin durumu da bundan farklı değildir. Türklerin buldukları petrol sahası olan 5. Bölgedeki petrolün Önemli bir kısmını, Petrol Kanununun verdiği imtiyazla, yabancılar çıkartmaktadırlar. Türkiye Petrollerinin çıkarttığı petrolün ithal petrolüne nazaran öncelikle dağıtımı ve satışı meselesi hâlâ halledilememiştir. TPAO tarafından girişilen pipe-line ve petrokimya tesisi projeleri üzerinde hâlâ yabancıların ortaklık istek ve ısrarları devam etmektedir. Oysa her iki tesis ihale safhasına ulaşmış bulunmaktadır. Yeni Hükümetin, Türkiye Petrollerinin yapmak istediği bu kârlı ve verimli tesislere amerikan şirketlerinin ortak olmaları için bir taviz vermeye kalkmayacağı hiç bir zaman kesinlikle söylenemez. Bütün bunların yanında, Hükümet, % 18,5 bir indirim için yabancı petrol şirketleriyle acemice pazarlığa girişmişken, TPAO, büyük dünya kartelinin dışındaki bir petrol şirketi ile, % 27,5 ucuz petrol almak yolunda bir anlaşmayı imzalayıvermiştir.' Bu, "yabancı dostlarımız bize pahalı petrol satmaz" edebiyatının sahiplerini çok müşkül duruma düşürmüştür. TPAO Genel Müdürü İhsan Topaloğlu, prensiplerin üzerinde çalışmaların devam edeceğini ifade ederek:

"— Biz bu meseleleri anlatmaya çalıştık. Memleket faydasına bildiğimiz meseleleri ortaya koyduk. Hadiseler aynen devam ediyor. Bu görüşlerimizi değiştirecek bir yenilik de mevcut değil" demiştir.

Sümerbank Genel Müdürlüğü de birtakım problemlerle karşı karşıyadır. Genel Müdür Rahmi Tunçağıl, AP nazarında çok kabahatlidir. Çünkü mevlüt, vaaz ve ölü yıkama işlerinden vakit bulup da Nizip Sümerbank mağazasını açık tutamayan ve bu yüzden Bayburta tayin edilen Şefi, Gaziantep milletvekili Süleyman Ünlünün isteğine uyarak, tekrar eski yerine almamıştır. Kabahatlidir. Çünkü Ali Naili Erdemin şifahi emrini dinlememiş ve 20 milyon lira borçlu Sarayköy bez fabrikasını devralmamıştır. Kabahatlidir. Çünkü bazı usülsüzlük ve idaresizlikler yüzünden işinden aldığı eski DP'li Mahmut Erdoğanı, yine Erdemin şifahi emriyle, tekrar İzmir 'Fabrika Müdürlüğüne tâyin etmemiştir. Tunçağılın en büyük suçu ise, zarar edeceği Plânda bile ifade edilen Bankayı kârlı duruma sokmasıdır. Şu anda bütün bu talepler devam etmekte ve Tunçağıl prensiplerinde dayatmaktadır. Üstelik şimdi; Sanayi Bakanı Mehmet Turguttur!

İhsan Topaloğlu
İt ulur, kervan yürür..

Demirelin müteahhitleri

İller Bankası Genel Müdürü Selâhattin Babüroğlu ise, 1 milyon 200 bin lirayı bankadan -İller Bankasından- "çatır çatır alacağını" ve sonra da dört Cadillac'la bankanın -İller Bankasının- önünden geçeceğini bas bas bağıran Reşit Şahin gibi, Demirele kendi gazetelerini her gün özel adamla gönderip sonra fors satışına çıkan İzzettin Turanlı gibi müteahhitlerle mücadele halindedir. Yalanda, AP'lilerin, şu veya bu belediyeye program harici yatırım için İller Bankasına yığılmaları kuvvetle muhtemeldir.

Kendisini görevinden uzaklaştırmak için kararname düzenleyen Macit Zerenin yine Ticaret Bakanlığı makamında kaldığım gören Ziraat Bankası Genel Müdürü Âkil Kitapçı da, mücadelenin sona erdiği fikrinde değildir. Üstelik AP, seçim propagandasını, çiftçi borçlarını tasfiye edeceği ve kredileri açacağı esasına dayamıştır. Bunun karşılığı olan talepler başlayanca, Kitapçının hangi tutumu izleyeceği pek meçhul olmasa gerektir. Herhalde Ziraat Bankası, göz göre göre, 1960 öncesine benzetilmeyecektir...

Bütün bu meseleler, çatışmaların fazla gecikmiyeceğini göstermektedir. AP sabretse sabretse. Bütçeye kadar sabredebilir. Sonrası bellidir. Bu önemli müesseseler, prensiplerini ve memleket menfaatini ihlâl edici emirler karşısında bırakılacaklar »sorumlular bu emirleri dinlemeyince de, azil kararnameleri derhal imzalanıverecektir. Aranan, sadece "bahane" olacaktır.

Ancak, 1965 Türkiyesinde durum hayli değişmiştir. Bugün meseleler, tartışıla tartışıla halk oyuna ve müesseselere mal olmuştur. İktidarın hedef aldığı bu prensip adamlarından herhangi birinin değiştirilmesinin basit bir tayinden ibaret olmadığım, böyle bir durumda hangi meselelerin hangi mecraya gireceğini bilenlerin sayısı artık, önemli bir miktara yükselmiştir. Müessese ler bu dâvalara sahip çıkmışlardır.

Zaten prensip mücadelesi yapanların cesareti bu noktadan da kuvvet kazanmaktadır. Bu bakımdan, Demirel İktidarı, halk oyuna mal olmuş meseleler üzerindeki icraat ve tasarruflarında belli bir sınırı aşmamağa gayret göstermezse, ayağının altındaki herşeyin eskiye göre çok daha süratle sallandığı bir ortama gidebilir.

Karşılaşmalar

Yere bakan adam

İçinde bulunduğumuz ayın birinci günüydü. İsmet İnönü, her ayın başında yaptığı gibi, aybaşı masraflarının karşılığını hesabından çekmek üzere Ankaradaki İş Bankasının Yenişehir Şubesine gitti. Şube Müdürü İnönüyü odasına aldı, muamelenin yapılmasını beklerken, gene mutadı veçhile, Paşaya bir greypfrut ikramı teklifi yaptı. İnönü biraz evvel greypfrutunu yediğini söyleyerek teşekkür etti, müdürün hal ve hatırım sordu. Bu sırada bankada bulunanlar İnönüyü heyecan ve sevgiyle seyrediyorlardı.

İsmet İnönü müdürle konuşmasının bu safhasında odanın içine bir göz attı. Köşede bir adam, büzülmüş, gözlerini yere indirmiş, görünmemeye çalışır gibi oturuyordu. İnönü kendisini tanıdı ve:

"— Oo, Yakup Kadri Karaosmanoğlu! Sen burada mısın?" dedi.

"Büyük Edip", sıkılgan ve mahcup, başını hafifçe kaldırdı:

"— Evet efendim. Yeni geldim.."

İnönü, gayet tabii bir tarzda:

"— Nasılsın, iyi misin? Çoktandır görünmüyorsun. Hanımefendi nasıllar?" diye sordu.

"Büyük Edip", rahatlayacak yerde daha fazla sıkılıyor gibiydi. Biraz sıhhatinden bahsetti. Ciğerleri gene iyi değildi. Çok çabuk bronşit

Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Patlıcanın *hizmetinde*

oluyor, kolay iyileşemiyordu. İstanbulda yaşamak güçtü. Ankarayı daha derli toplu buluyordu.

Eğer İsmet İnönü biraz iğneli, biraz imâli bir lâf söyleseydi "Büyük Edip" her halde rahatlayacaktı. Fakat Yakup K. Karaoşmanoğlunun kırk yıl hayran kalıp "Atatürk'ten bile büyük gördüğü", ancak "İsmet Paşa Aleyhtarlığı" kârlı bir ticaret haline geldiğinde, ah, kırk yıl ne kadar yanıldığını farkedip "gerçek hüviyetiyle görmeye başladığı" İnönü hiç aldırmıyordu. Aksine, onun pek rahat, hattâ eğlenen bir hali vardı. "Büyük Edip" ile havadan, sudan bir kaç cümle daha etti, sonra tekrar Şube Müdürüne döndü. Bu esnada muamele bitmişti. Bir memur, İnönünün çekmek istediği parayı onun arzuladığı kıymette banknotlar halinde getirmişti, -Eee, aybaşı masrafları..- İnönü onları aldı, saydı, dikkatle cüzdanına yerleştirdi. Sonra kalktı. Şube Müdürüne ve "Büyük Edip"e saygılı bir selâm verdi. Müdür, kendisini kapıya kadar geçirmek üzere onunla birlikte odadan ayrıldı.

Odada kalan "Büyük Edip" küçülmüş, küçülmüş, küçülmüştü..

Kim Kimdir?

Türkiye, Süleyman Demirelin başkanlığında yeni bir hükümete kavuşmuş bulunmaktadır. Ancak, sekiz ay öncesine kadar Demire lin kendisi, bugün ise Bakanlarının hemen tamamı türk umumî efkârı için bir meçhuldür. Başta Demirel, siyaset hayatının bu yıldızları kimlerdir? AKİS bu konuya araştıran okuyucularına Demirel ile Bakanlarını renkli ve hatırda kalacak çizgilerle takdim etmeyi müstesna bir zevk saymaktadır.

FARUK SÜKAN: 1961 ve 1962'de AP Grupunun en silik üyelerinden biriyken, **1962** sonlarında yaptırdığı siyah bir paltoyu müteakip hem hali ve hem de politikadaki çizgisi değişen tuhaf bir zattır. En büyük merakı partizanlık, en büyük hevesi ise Dışişleri Bakanı olmaktır. Dördüncü Koalisyonun kuruluşundan önce dış politika yazarlarından birini ziyaret ederek "Hariciye Vekili" olacağım müjdelediği ve o yazar, "Peki kariyeriniz var mı?" diye sorunca da şu cevabı verdiği anlatılmaktadır: "Evet Hocam... Sizin yazılarınızı devamlı okurum!" Bunun üzerine o yazarın az daha dış politika yazısı yazmaktan vazgeçeceği de hikâyeye ek olarak ifade edilmektedir.

Parti menfaatini ve lider direktifini herşeyin üzerinde tutan Dr. Sükan, İçişleri Bakanı olduğundanberi, bir zamanların kudretli ve kuvvetli Başbakanının Doktor İçişleri Bakanına benzetilmektedir.

HALDUN MENTEŞOĞLU: Menteşoğlu, Bakanlığa tâyini AP Grupunda reaksiyon yaratmayan nâdir politikacılardan biridir. Pek fazla konuşmaz, sakin, kendi halindedir. Çok bilgili ve akıllı olduğu rivayet edilmektedir. Köyceğizde doğmuştur. Hukuk Fakültesi mezunudur. Mülkiye müfettişliği yapmıştır. Bugün 50 yaşındadır. AP Muğla Senatörüdür.

Devlet adamlığı sıfatına yabancı düşmeyen bu şahsın, AP gibi bir partide ne dereceye kadar kıymetlendirilebileceği merak konusudur.

ETHEM **ERDİNÇ:** Demirelin meslekdaşıdır. Bayındırlık Bakanlığına, Mehmet Turgutun bu Bakanlığı reddetmesi üzerine getirilmiştir. Yüksek inşaat mühendisi olarak, Devlet Demiryolları Teknik Müşavirliğinde bulunmuştur. Onuncu devrele milletvekili idi.

Hem Demokrat Partinin eski milletvekillerinden, hem de Demirelin mesleğinden... İşte bugünkü AP'de ilerlemeyi son derecede hızlı hale **getiren iki özellik. Bu ikisini** birleştiren Erdinçin daha parlak geleceklere doğru yol alacağını söylemek kehanet sayılmamalıdır.

ALİ FUAT ALİŞAN: Daha Bakanlığının ilk gününde, son yılların en büyük potlarından birini kırarak, büyük bir siyasî skandali açığa vurmak başarısını gösteren kaabiliyetli bir gençtir. Ahşan ,Kabinenin açıklandığı gün Spor Bakanı olarak geniş bir, beyanat vermiş, türk sporunu nasıl kalkındıracağını, gençliğinde ne güzel futbol oynadığını iftiharla anlatmıştır. Bu beyanatı verdikten birkaç saat sonra ise Spor işlerine değil, Danıştaya ve İstatistik Enstitüsüne bakacağını öğrenmiştir. Türk halk oyu, Ahşan sayesinde, Demirelin, kabinesine alacağı Bakanlara, "Sana şu işi veriyorum, yapabilir misin?" diye sormadığını öğrenmiştir.

35 yaşında olan Ahşan, Çarşambada doğmuştur. Avukattır. Kabinenin açıklanmasından bir gece önce kendisine telefon eden ve Bakan olup olmadığını soran gazetecilere, "Yahu kardeşim, bu saatte adam işletmeye utanmıyor musunuz?" diyecek kadar mütevazı olan Ahşanın, Demirel kendisine telefon ettiğinde de aynı cevabı verdiği anlatılmaktadır.

İBRAHİM TEKİN: Kabinede yanlış yere yerleştirilmiş nâdir kıymetlerden biridir. Adanada doğmuştur. Almanyada sosyal sigorta hukuku öğrenimi yapmıştır. 1961'de milletvekili seçilinceye kadar kendi mera tekerinde avukatlık ve çiftçilikle hayatını kazanmıştır. Sakin ve dengeli bir karaktere sahiptir. Ancak Gümrük ve Tekel Bakanlığıyla ilgisi sadece, sigara tiryakisi olmasından ibarettir.

İbrahim Tekin, son seçim kampanyasında Demirelin gezi ekibi ile dolaşmıştır. Demirelin Tekini yakınında tutmakta gösterdiği itina o zaman dikkati çekmişti. Şimdi ise Tekin Bakan olmuş ve bu İtinanın anlamı ortaya çıkmıştır.

İHSAN GÜRSAN: Sosyalizm aleyhtarı AP'nin iktisadî politikasının baş tatbikatçılarından değişmezi Maliye Bakanı İhsan Gürsanın en beğendiği yabancı yazar, John Steinbeck'tir. Gürsan, Dördüncü Koalisyonda, Türkiyenin ilk bütçesiz Maliye Bakanı sıfatını kazanmıştır. Yani bu politikacının hayatının tezatlarla dolu olduğunu söylemek mübalâğa sayılmamalıdır. Dördüncü Koalisyonun mutlaka değişecek Bakanlarından biri olarak gösterilen Gürsan, bir tezat daha yaratarak, yerlerini muhafaza eden bir-iki Bakan arasına katılmıştır.

1903'te İstanbulda doğan İhsan Gürsan, 1926'da Mülkiyeyi bitirmiş ve Maliye, Bakanlığında meslek hayatına başlamıştır. Çeşitli genel müdürlüklerde, bu arada- Tariş ve Zirai Donatım Kurumunun başında bulunmuştur. Politikaya 1961'de atılmış ve AP'den İzmir milletvekili seçilmiştir. Ticaret Bakanlığı yaptığı Birinci" Koalisyon yıkılınca AP'den istifa etmiş, sonra yine oraya dönmüştür.

CİHAT BİLGEHAN: Türkiyede, hem Milli Eğitim Bakanlığı yapan ve hem de partisini ve kendisini yıpratmıyan ve hattâ bir seçimde partisine oy bile kazandıran tek politikacı olarak Cihat Bilgehan gösterilebilir. Bilgehan bu güç işi, hem de Milli Eğitim hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadan, başaracak derecede zeki ve suples sahibi bir kimsedir. Milli Eğitim Bakanlığı yaptığı sıralarda bile, dost muhitlerinde, "Yahu, ben Milli Eğitimden anlamam" diye konuşan Bilgehan, bu tevazuunu kendi lehine bir unsur olarak kullanmayı çok iyi bilmektedir. Bilgehan, Bakanlığı sırasında, seçimlere kadar herhangi bir polemiğe girmekten kesin şekilde kaçınmış, seçim arefesinde -herhalde bilerek- Tek Ders meselesini yaratmış ve 10 Ekime birkaç gün kala öğrencilere bir üst sınıfa devam hakkı tanıyarak, çok sayıda öğrenci velisinin oyunu partisine çelmiştir. Belki bu, Milli Eğitim açısından zararlı olmuştur ama, AP'liler parti açısından bu büyült başarıyı öve öve bitirememektedirler. Bilgehan en büyük kurnazlığı, yeni Hükümet kurulurken Milli Eğitim Bakanlığını kabul etmemekle göstermiştir. Böylece, bu işten de kazasız belâsız kurtuluvermiştir. Keskinde doğan ve bugün 42 yaşında bulunan Bilgehanın asıl mesleği avukatlıktır.

AHMET TOPALOĞLU: Gençliğinde cirit atmasını pek sevdiğini söyleyen Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu, Meclis koridorlarında AKİS mühabiriyle yaptığı görüşmede, ısrarla şöyle dedi: "Ben toprak ağası değilim!.."

Babası Kadirlinin sayılı toprak ağalarından olan Topaloğlu, kendi ifadesiyle, "mekteplerini hep birinci geçmiş", 1940 yılında Siyasal Bigiler Fakültesinden mezun olmuştur. İçişleri Bakanlığının çeşitli kademelerinde -ve bilhassa Emniyet branşında- çalıştıktan sonra, uzun yıllar yöneticilik yapan -polis müdürlüklerinde- Topaloğlu, 1954'de, Adanalı toprak ağalarının desteğiyle DP listesinden milletvekili seçilmiştir. 1957'de çok umut bağladığı seçimleri kaybeden Topaloğlunu 27 Mayıs İhtilâli Hatay Valisi olarak yakalamış ve Balmumcunun gözde sakinleri arasına sokmuştur. 1961'de AP Adana listesinden tekrar milletvekili seçilen Topaloğlu, Birinci Koalisyon Hükümetinde İçişleri Bakanlığı görevinde bulunmuş, Dördüncü Koalisyonda da Gümrük ve Tekel Bakanlığının başına getirilmiştir. Bu Bakanlık koltuğuna oturan Topaloğlu, sigara tiryakiliğini puro tiryakiliğine çevirmiştir.

MACİT ZEREN: Ticaret Bakanı Maicit Zeren, Kabinenin, spor kıyafet giymeyi en çok seven Bakamdır. Bu yüzden Zereni umulmadık yerde görenler, karşılarındaki şahsın Demirel Hükümetinin Ticaret Bakam olup olmadığında tereddüt etmemelidirler. İçkilerden şarabı çok se-. ven, fakat çok az içen Zeren, sigarayı sadece keyifli olduğu zamanlarda içer. Yemek ayırdetmez. 44 yaşında olan Zeren, İstanbul İktisat Fakültesi mezunudur. Politikaya 26 yaşında başlamış ve Amasya DP İl Yönetim Kurulunda görev almıştır. Bundan sonra, 1952-54 yılları arasında Amasya Belediye Başkanlığı yapmıştır. 1957'de DP'den ihraç edilen ve Hürriyet Partisine transfer eden Zeren, 1961'de AP Amasya listesinden senatör seçilmiş ve Dördüncü Koalisyonda Ticaret Bakanı olarak görev almıştır.

Zeren, Demirci Kabinesinde yeniden Bakan seçileceğinden o kadar ümitsizdi ki, Hükümetin istifasından birkaç gün önce şoförüne şöyle dedi: "Bu defa Bakan olmayacağım."

Ancak, açıklanan Kabine listesinde adım duyunca bu işe kendisi de şaştı.

SEYFİ ÖZTÜRK: Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürkün en büyük özelliği, gamsız ve kedersiz oluşudur. Bir de, diğer partilere küfretmek ve o küfrettiği partilerden birine girdikten sonra da, ayrıldığı partiye rahatça küfredebilmektir. Politikaya CKMP saflarında atılan Seyfi Öztürk, Dördüncü Koalisyon Hükümetinde Köy İşleri Bakanlığı yapmış, Türkeşin partiyi ele geçirmesinden sonra ise CKMP'den istifa etmiştir. Ancak, Bakanlık koltuğundan ayrılmanın mukadder olduğunu görünce hemen AP'ye transfer etmekte hiç bir beis görmemiştir.

38 yaşında olan Ulaştırma Bakanı Öztürk, sporlardan en çok güreşi sevmektedir. Arkadaşları, kendisinin, gençlik çağlarında iyi güreştiğini ifade etmekte, "sağlam elense çekerdi" demektedirler. Mesleği avukatlık olan Öztürk evli ve iki çocuk babasıdır.

İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL: "Ayağında daracık pantalon —- Elinde binlik şişe. — Erkeklik bu mu kızım? — Erkeksen, ayakta işe!"

Bu dörtlüğün şairi, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Demirel Hükümetinin -kendi ifadesine göre en çok dil bilen üyesidir. İngilizceyi fransızca kadar, fransızcâyı ise rusça kadar bilmektedir! Ancak bunların hangisini türkçe kadar bildiği tamamile meçhuldür. Rusçayı ise, rakı içmek için devam ettiği Karpiç lokantasında garsonlardan öğrenmiştir. Bu meziyeti, Dışişleri Bakanlığına transferinde oldukça büyük rol oynamıştır. Hattâ İçişleri Bakanı olmak isterken Dışişleri Bakanlığına getirilmesine kendisi bile hayret etmiştir.

Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra Emniyet Teşkilâtında görev almış, sonra da çeşitli illerde Valilik yapmış olan Çağlayangilin valilikte en son durağı, Bursa olmuştur. Asıl şöhretini, Bursa Valiliğine borçludur. Valiliği sırasında adının suiistimallere karıştığı söylenen Çağlayangil, yukardaki edebî dörtlüğü, Uludağda, beğendiği bir genç kız için yazmıştır. İhtilâlle birlikte de soluğu Balmumcuda almıştır.

Sporu çok sever. Bilardo oynamaya bayılır. Evlidir ve bir kız çocuğu vardır.

SABİT OSMAN AVCI: Köy İşleri Bakanı Sabit Osman Avcı, seçim bölgesi Artvinde "Orman İmparatoru" adıyla mâruftur. Bu ünü, Artvin Orman İşletmesi Başmüdürüyken gösterdiği "aşırı gayretler"den ileri gelmektedir. Bu "aşırı gayretler", adının suistimallere karışmasına sebep olmuş ve hakkında iki tazminat dâvası açılmıştır. Bu dâvalardan biri hâlâ devam etmektedir.

Köy İşleri Bakamımı özelliklerinden, biri de, sosyetik eğlencelere fazlasıyla düşkün oluşudur. Bu özelliği bilhassa, DP devrinde Hiltonda, hemen her geçe, yabancı kadınlara çektiği ziyafetlerle ortaya çıkmıştır. Bakan olduktan sonra yalanlarına köy dâvalarını kısa bir süre içinde halledeceğini müjdelemiştir. Evlidir ve iki kız çocuğu vardır.

HASAN DİNÇER: Dördüncü Koalisyon Hükümetinde Milli Savunma Bakanıyken, Türkeşin Genel Başkanlık koltuğunu kapmasıyla CKMP den AP'ye kayan Demirel Hükümetinin Adalet Bakanı Hasan Dinçerin yegâne özelliği, mutedil oluşudur.

CKMP Genel Başkanıyken, İkinci İnönü Koalisyonunda Başbakan Yardımcılığı görevine ulaşabilen Dinçer bugün 55 yaşındadır ve AP Konya milletvekilidir. Önemli bir niteliği de, zaman ve mekâna göre, rahatlıkla şekil değiştirebilmesidir. Dostlarınca mütevazi ve olgun bir aile reisi olarak tanınır. Alaturka müziği son derece sever. Yaz aylarında bazen, otomobilini Gençlik Parkının bir köşesine parkederek, eşi ve çocuklarıyla birlikte meşhur pavyon sanatkârlarını bedava dinlemek en büyük zevklerindendir.

Hasan Dinçerin eksiği, hadiselere doğru teşhis koyma kabiliyetidir. Meselâ İnönü Amerikaya giderken onun olmadığı bir sırada Türkiyede başarılı bir askerî hükümet darbesi yapılacağından öylesine endişelenmiştir ki, İnönünün gitmemesi için elinden geleni yapmış, fakat sözünü dinletememiştir.

SÜLEYMAN DEMİREL: Çiçeğiburnunda Başbakan Demirel, AP'li kitlenin ümidini üzerinde toplayan, dâhi bir politikacıdır!.. Amacı, yakın bir gelecekte "Müreffeh bir Türkiye" yaratmaktır. Kendini Türkiyenin müstakbel kurtarıcısı"olarak görmektedir. Konuşkandır. Kuru fasulye ile soğanı bilhassa çok sever. Halkın âşığıdır. Halkın mutluluğu için "darağacına gitmeyi" bile az görmektedir. Bol keseden vaad dağıtmakta, ama bu vaadleri

nasıl yerine getireceğini, "Müreffeh Türkiyeyi" nasıl yaratacağını katiyen söylememekte, formüllerini bir devlet sırrı gibi kendinde saklamayı uygun görmektedir.

Menderes hayranıdır. Kendini Menderese benzetir. Uçakta daima arka tarafta oturmayı tercih eder. Jestlerini, mimiklerini Menderesinkilere benzetmeğe çalışır.

Üç katlı bir apartmanda oturmaktadır. Evinde ziyaretçilere göre değişen tablolar ve resimler bulunmaktadır. Ziyaretçisi AP'li veya DP'li ise, şöminenin üzerinde mutlaka Menderesin bir resmi vardır. Ziyaretçiler 27 Mayısçı ise, duvarlarda mutlaka Gürselin bir portresi bulunur.

27 Mayıs hakkındaki görüşleri ilgi çekicidir. Dâhi Demirel, 27 Mayısı, kendine yakın bildiği kimselere şöyle izah eder: "Bu bir kazadır. Yola devam edilirken tanka çarpıldı. Fakat yola devam edilecektir."

"Allah" kelimesini ağzından hiç eksik etmez. Ka----na sık sık söylediği şudur: "Düşmez kalkmaz bir Allah..."

İBRAHİM DERİNER: Enerji Bakanı İbrahim Deriner, Süleyman Demirelin 1954 yılında Eisenhower bursundan Amerikaya gitmesini sağlıyan adamdır. O sırada Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Direktörü olan Deriner, aynı zamanda Mehmet Turgutun da âmiri durumundaydı.

1909'da İzmirde doğan Deriner, 1936'da Teknik Üniversiteyi bitirmiş ve 1938'de Elektrik İşleri Etüd İdaresine intisap etmiştir. Tam bir hesap adamı olan Enerji Bakanı, bu dairede çalıştığı süreyi hesaplamıştır: 27 sene, 8 ay, 19 gün.

Mehmet Turgut Bakan, Demirel Başbakan olunca, Deriner, bu dairenin başından Enerji Bakanlığı Müsteşarlığına getirilmiş ve kısa bir süre sonra da Bakan olmuştur. Sakin, uzlaştırıcı ve bilgili bir adam olarak tanınan Deriner, 1960 öncesinde koyu bir DP sempatizanı olarak bilinmektedir. Sevdiği şeyler, voleybol -fırsat buldukça hâlâ oynar-, viski ve Menderestir. Kendisini tanıyanlar, "Mehmet Turguta göre bin defa daha iyi bir Enerji Bakanı olabilir" demektedirler.

MEHMET. TURGUT: AKİS'çi, "Enerji Bakanlığından alınarak Başka Bakanlığa verilmenizi bir haysiyet meselesi yaptınız im?" diye sordu. Mehmet Turgut cevap verdi: "Hayatta hiç bir şeyi haysiyet meselesi yapmam! Hele böyle basit şeyleri..."

1929'da Kiliste doğan, 1964'de üne ulaşan Mehmet Turgutun artık çok kimsenin bildiği özelliklerine renk katabilecek tek yenilik, Meclis koridorunda, bu Pazartesi günü geçen yukardaki kısa, fakat çok veciz konuşmadır. Petrol konusundaki millî gayretleri yüzünden, haklı olarak, "Petrol Mehmet" adını da almıştır.

REFET SEZGİN: Diyanet İşlerinden sorumlu Devlet Bakanı Refet Sezgin çok küçük yaşta arapça öğrenmiş ve 16 yaşında da hatim indirmiştir. 1925'te doğduğunda, babası müftüydü. Sezginin dini eğitiminin kuvvet ve kudreti buradan gelmektedir. Düzenli bir öğrencilik hayatından sonra 1950'de İstanbul Hukuk Fakültesini bitirmiş olan Refet Sezgin, AKİS'çinin, "Gençliğinizde ders dışındaki en büyük merakınız ne idi?" sorusuna şu cevabı vermiştir: "Çok iyi ping-pong oynardım."

Sezgin meslek hayatına savcı olarak başlamış, sonra Mersinde hakimlik yapmıştır. Bir süre sonra ise politikaya atılmaya karar vermiştir. Politika hayatına Çanakkalede, hararetli bir DP'li olarak başlamıştır. Bu arada İskele Olaylarına karışmış ve bu yüzden 27 Mayısta tutuklanarak, ikibuçuk ay hapiste kalmıştır. Bu olay, Sezginin, 1961 seçimlerinde YTP-den milletvekili seçilmesine yaramıştır. 1962'de, kendi ifadesine göre, "seçmenlerinin isteği ve Parti yöneticileri ile olan ihtilâfı sebebiyle" YTP'den istifa etmiş ve ertesi gün AP'ye kaydını yaptırmıştır.

Sezgin şu sıralarda, boş vaktini okumakla geçirmektedir. Yerli yazarlardan Mehmet Akif, Ömer Seyfettin ve Ahmet Haşimi sevmektedir. Yabancılardan ise Şeyh Sadi ile Shakespeare'i...

KÂMİL OCAK: 1957 seçimlerinden sonra patlayan Gaziantep Olayları sırasında Gaziantep DP İl Başkam bulunan Kâmil Ocak, 1950-60 arasında DP milletvekili olan Ali Ocağın kardeşidir. 1919'da bir zahire tüccarının oğlu olarak Gaziantepte doğmuş, rahat bir çocukluk ve gençlik geçirmiştir. Orta, lise ve yüksek ticaret öğrenimini Robert Kolejde tamamlamıştır. Kolejde iken sporda temayüz etmiş, futbol ve basketbolde ilerlemiştir. Galatasarayın futbol ve basketbol takımlarında yer almış, 1936 Berlin olimpiyatlarına basketbol milli takımı ile katılmıştır. Daha sonra kooperatif müdürlüklerinde bulunmuş, 1948'de Gaziantep Fıstık Birliği Umum Müdürlüğüne getirilmiştir. Bu arada DP'de çalışmış, 1955'te Belediye Başkamı seçilmiş, fakat bir kalp hastalığı yüzünden istifa etmiştir.

İlk defa 1946'da, ikinci defa ise 1961'de milletvekili seçimlerine giren Ocak, ancak 1965'te seçilebilmiş, fakat bu sefer de hemencecik Bakan olmuştur. Kabinenin açıklanmasına birkaç saat kala ve sabaha karşı bu haberi öğrenen Ocak, bunu nasıl karşıladığını bir kelime ile ifade etmektedir: "Beklemiyor-dum.."

ALİ NAİLİ ERDEM: Devlet adamlığı hesaba katılmazsa, hayatta en büyük başarıyı futbol sahalarında gösteren ve okul sıralarında "Sükse Nail" adıyla anılan Ali Naili Erdem, hafif yüksek topuklu ayakkabılarının yan tarafına basarak, tam bir futbolcu gibi yürür» Bıyığa karşı büyük bir merakı vardır. Uçları havaya kalkık, yay şeklindeki bıyıklarına büyük bir ihtimam gösterir. Erdemin gönlüne giden yolun nereden geçtiği çok kimse tarafından bilindiği için, yakın bir zamanda Çalışma Bakanlığında âni bir bıyık merakının yayılması hiç de hayretle karşılanmamalıdır.

ORHAN DENGİZ: Orhan Dengizin çocukluğu Uşakta, "İzmire gidebilme" rüyaları içinde geçti. Çünkü trene verecek 150 kuruşu dahi bir araya getiremiyecek durumdaydı. Bugün Dengiz, Ankarada, Bakanlıklar semtinde, çok mükellef bir makam odasında Bakan olarak bulunmaktadır.

Dengiz, çok uzun bir zamandan beri Milli Eğitim Bakanlığına gelen ilk öğretmen - politikacıdır. Öğretmen camiası, bu yüzden, AP'li dahil olsa, Dengizi sevinçle karşılamıştır.

Dengiz 1954-57 arasında DP milletvekiliydi. 1957'de şansı yardım etti ve seçilemedi. Dengiz o günden bu yana Milli Eğitim Bakanlığında müfettiş ve öğretmen olarak çalıştı. Geçen yıl, çocuklara iyi Coğrafya öğrettiği gerekçesiyle, Dengize takdirname veren Atatürk Lisesi Müdürü şu günlerde hayatından herhalde epeyce memnundur.

BAHRİ DAĞDAŞ: 1919'da Arpaçayda doğan Tarım Bakanı Bahri Dağdaşın babası bir çerçi idi. Dağdaş bunu övünerek söylemekte, "ailem çok fakirdi" demektedir. Dağdaşın dedeleri Kafkasyâdan gelmişlerdir. Bahri Dağdaş, ilk ve ortaokulu çalışarak, ailesine yardım ederek tamamlamış, liseyi bitirince Şeker şirketinin açtığı imtihanı kazanarak, Almanyaya, tarım öğrenimi yapmaya gönderilmiştir. Fakat Dağdaşın 1939'a rastlayan ilk öğrenim yılında İkinci Dünya Harbi patlamıştır. Bu yüzden güçlükle İsviçreye geçen Dağdaş, öğrenimini burada tamamlamış ve Zurich Üniversitesinden yüksek tarım mühendisi diploması almıştır. Turhal Şeker Fabrikasında meslek hayatına başlamış, Alpulluda çalışmış ve 1952'de Konya Şeker Fabrikasına Ziraat Müdürü olarak tayin olunmuştur. Konyada, bilhassa köylülere kendini sevdirmeyi bilmiş ve bu sevgi, 1960 yılında Ankaraya, Şeker Şirketi Etüd ve Deneme Şubesi Müdürlüğüne tayin edilmesine rağmen unutulmamıştır. 1965 seçimlerinde Dağdaşın Konyadan milletvekili seçilmesinin en önde gelen sebebi budur.

Bakan seçilişini nasıl karşıladığını AKİS muhabirine aynen şöyle ifade etmiştir: "Anormal gibi bir hadise olmadı benim üzerimde..."

Evli ve üç çocuk babası olan Dağdaş oldukça muhafazakârdır.

EDİP SOMUNOĞLU : 1954 - 60 yılları arasında DP'li Erzurum Belediye Başkanı olan Edip Somunoğlu, 61 yaşındadır. Çeşitli yerlerde Sağlık Müdürlüğü yapmış ve Trabzon Sağlık Müdürlüğünden emekli olmuştur. Somunoğlunun başına altmışından sonra konan bu devlet kuşu herkesi şaşırttı. Ancak, ne politika tecrübesi, ne de şöhreti bulunan bu emekli hekimin avantajı sonradan öğrenildi: Gürsel Erzurumda Kolordu Kumandanı iken, Somunoğlu da Belediye Başkanlığı yapmaktaydı. Hanımları arasında, bu vesile ile, oldukça sıkı bir ahbaplık mevcuttu. Kabine kurulurken, Gürsel, hem hanımının arkadaşının kocası ve hem de hemşehrisi olan Somunoğlunun gözden uzak tutulmamasını Demirelden -Iisan-ı münasiple- istedi. Demirel de, o kadar özelliksiz şahsı kabinesine alırken, böyle "önemli" bir kimseyi ihmal etmedi.

Ancak Somunoğlunun o kadar sıhhatsiz ve marazı bir hali vardır ki kendisini görenler Sağlık Bakanlığına tedavi için gelmiş zehabına kapılmaktadırlar.

NİHAT KÜRŞAD: Ankaranın kaçak sigara ve puro üzerine iş yapan açıkgöz tipleri, Kabine ilân edildikten sonra gazetelerdeki Bakan resimlerine baktıklarında, bir kişiyi derhal tanıdılar. Bu, Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürşaddı. Kürşad, tedavisi mümkün olmıyan bir puro tiryakisidir. İşin kötüsü, tercih ettiği markalar hep yabancıdır!

1961-65 devresinin popüler milletvekillerinden biri olan Kürşadın Bakanlığı fazla hayret uyandırmamıştır. Çünkü Kürşad, giyinişi - kuşanışı, son modaya uygun kısa kenarlı spor fötr şapkaları ve mesleği itibariyle çok kimsenin üzerinde "Turizm Bakanı olabilir" intibarını uyandırmıştır.

Kürşad, 1918'de Giritte doğmuştur. Lise mezunudur. 1946 yılında DP saflarında politikaya, İzmir gazetesinde de basın mesleğine atılmıştır. 1950 öncesinde kaleme aldığı "Nesebi gayrisahih" adlı bir fıkra, yüzünden hapse girmiş ve şöhretini Ege çapına çıkartmıştır. 1950 sonrası, Kürşadı, puroya ve gazete patronluğuna ulaştırmıştır. Ege Ekspresin sahibi olduktan sonra gazeteciliğinin, yanı sıra başarıyle yürüttüğü kâğıt tüccarlığı, hafızaların karanlıklarında erimiş değildir. Turizm ve Tanıtma gibi yabancılarla sık sık temas isteyen bir Bakanlığın başına getirilmesinde bir başka isabet daha vardır: Kuvvetli lisan bilgisi!.. Kürşadın bildiği lisanlar, azıcık rumca ile kuşdilidir.

Tasarılar

Kaz ve tavuk hikâyesi

Demirel Hükümetinin göreve başlıyacağı şu günlerde, öyle görülüyor ki, özel sektör, hiçbir hükümete göstermediği anlayışı kendisine yakın bulduğu bu Hükümete gösterecektir. Çeşitli gazetelerde özel sektör yetkililerinin konuşmalarından anlaşıldığına göre, özel sektör," Tasarruf Bonosuna, Vergilerin açıklanmasına ve hattâ Servet Beyanına dahi ses çıkarmayacaktır. Şimdi bunlarla ortaya çıkıp, Demirci Hükümetine vurmanın âlemi kalmamıştır. Yalnız, Servet Beyanı konusunda Demirelin özel sektöre verdiği sözün tutulması halinde, özel sektör memnun olacağını açıklamıştır.

-Acaba Demirel Hükümeti, birdenbire bütün bu şamatayı neden kesmiştir? Bu soru ve AP Hükümetinin almak istediği bazı yeni kararların mahiyeti, özel sektörün 'kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez" düşüncesinde olduğunu göstermektedir.

Gerçekten de tezgâha konulmuş bazı kararlar, kanun tasarıları ve taslakları, özel sektörün -27Mayısla kursakta kalan- heveslerini kamçılamaktadır. Özel sektörün uzun süreli ve gerçek çıkarlarının memleketin topyekûn kalkınmasına bağlı bulunduğunu görmemezlikten gelenler, yeni bir Sanayi Kanunu, ye--i bir Maden Kanunu hazırlamakta, bu tutumdan umuda kapılan dış sermaye, Konsorsiyum çerçevesinle -her zaman var olan- baskısını arttırmaktadır. Bizim özel sektör çevreleri ise, bütün bunlara bakıp sevinmektedir. Demokrasinin sıhhatli bir temele dayanması için, kendileriyle birlikte memleketin ve milletin de yakasını sefalet ve cehalet gibi, XX. yüzyılda ayıp sayılan dertlerden kurtarması lâzım geldiğini anlamayanlar, aslında, bindikleri dalı kesmektedirler. AP Hükümetinin almaya başlıyacağı bu kararlara kısaca bir göz atmak, işin nereye varacağını anlamaya yetecektir.

Plâva buyurun!

Avunması düşünülen kararlar içinde en önemlisi, Plânın genel esasları, amaçları ve genel kararların tespitinde -şimdiki özel ihtisas komisyonlarında özel sektörün danışmanlık görevini de aşacak şekilde- özel sektöre yetki tanınması ve Plânda kabul edilen özel sektör -kamu sektörü oranının her yıl biraz daha özel sektör lehine artırılmasıdır.

Plân yeniden gözden geçirilecek; madencilik ve turizme başköşe verilecek; ayrıca, yabancı sermaye bol bol gelsin diye -Mr. Elly'den mülhem- Maden Kanun Tasarısı hemen çıkarılacaktır. Bu, bilhassa dışardan istenmektedir. Bu arada, yerli özel sermaye ile yabancı özel sermayenin sıkı münasebetler kurmasından da bahsedilmektedir. Plânda yer alan büyük projelerin, yabancı proje firmalarına yaptırılması düşünülmektedir. Plânlama yetkilileri ve tarafsız iktisat kürsüsü sahipleri ise bütün bunları hayra yormamakta, dış müdahaleden söz etmektedirler. Çünkü, dış kredilerden kamu sektörünün değil, özel sektörün yararlanması sağlanacaktır. Konsorsiyum yardımlarının da kamu sektörü yerine özel sektör projelerine verilmesi için baskılar hızlanmıştır. Özel sektör büyük projeleri tek başına yapamıyacağı için, yanma ortak alacaktır. Bu ortak ise yabancı özel sermaye olacağı için, yabancı sermaye rahatlıkla Türkiyenin gelişmesine yön, verebilecektir. Bunun sonu ise, tüketime yönelen sanayi, montaj tesisleri ve bir de turistik otelcilik işlerinin gelişmesi olacaktır. Az gelişmiş bir ülkeye yabancı sermayenin -kamu sektörüne yapılan yardımların dışında-daha başka bir hayrı dokunduğu görülmemiştir. Oysa Türkiye, işlenmiş madde ihracatına başlamak, Ortak Pazarda bir "garip" olarak kalmamak istiyorsa, hızla sanayileşmek zorundadır. Özel sermaye, kamu sektörünün yaptığı birçok işleri hiçbir zaman yapmaya bile yanaşmayacağı için, kamu sektörünün yükü artacak, imkânı ise kalmayacaktır. Bu, plânlı kalkınma anlayışına yüzdeyüz karşıdır ve Menderesin bile bir süre sonra zararını farkettiği, uygulanmış, izlenmiş bir yoldur. Kredilerden yerli özel sermaye kadar yabancı özel sektör de yararlanacak, ayrıca, her iki özel sermayeye de ucuz faizli kredi sağlanacaktır.

Bir başka kararla, Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesine yeni bir şekil verilmesi düşünülmektedir. Komite -OECD Biac raporunda yabancı özel sermaye yetkilileri tarafından aşırı şekilde methedilen-, zamanın Başbakan Yardımcısı, şimdiki Başbakan Demirele bağlanacak ve yabancı sermayenin müracaatlarını çabuk cevaplandıracak, döviz tasarrufu hesaplarında kılı kırk yarmayacak, özel sektör Komitede daha geniş şekilde temsil olunacaktır. Bir yandan da özel sektör, yabancı sermaye kurumları ile her alanda yakın işbirliği yapacaktır!..

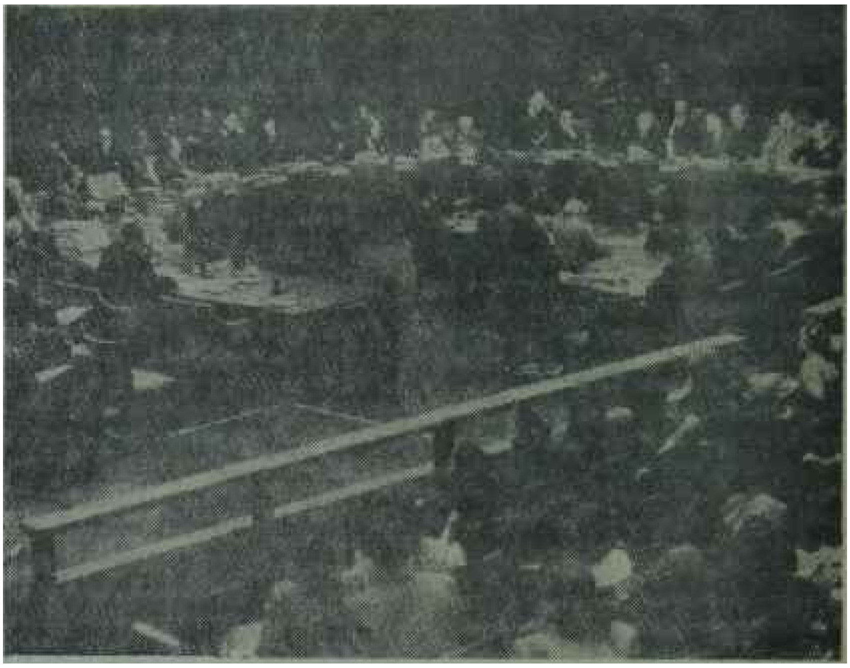
Sonuç

Bütün bunlar "kolay çözüm yolu bulma" davranışının sonucudur. Türkiye böyle boş hayallerle değil, bilimin gösterdiği yoldan, ciddi ve sağlam yollardan kalkınabilir. Yabancı sermaye gelebilir. Fakat doğru dürüst çalışmak, denetlenmek şartile... Dış kredi alınabilir. Fakat tavizsiz ve devletten devlete veya program kredisi olarak... En önemlisi, bu sınırlar içinde para kazanmasını bilenlerin görevlerini yerine getirmesi, memleket menfaatini ön plâna alması lâzımdır. Vergi toplamayı beceremeyen bir devlet, birkaç günlük kârını geleceğine feda eden, devekuşu tutumunda bir özel sektör, bunlarla baş edemeyeceğini anlayan, kökü buralarda olan bir iktidar ve yabancı sermayeye bağlanan kalkınma umutları... Bunların hepsi, çocuk aldatmaktır. Türkiyenin mevcut ve büyümekte olan meselelerinin halli böyle güdük yollarda değildir. Türkiye ,görevini bilir, işleyen bir devlet istemektedir. Türkiye, uzun süreli memleket çıkarlarını düşünme ciddiyetini gösterecek kafalar istemektedir. Bunların olması, bu yolun tercih edilmesi, devletin ve halkın bugünkü durumundan kurtulması için ne kadar gerekliyse, bizzat nazenin sektörümüzün geleceği İçin de önemlidir. Aksi takdirde, uğrunda birçok şeylere katlandığımız demokrasimize yazık olacaktır.

Birleşmiş Milletler

Nice yıllara, ama...

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı, **önceki haftanın sonunda, yirminci** yılını doldurdu. Bu vesileyle yayınlanan bütün mesajların ortak niteliği, Teşkilâtın, önümüzdeki yıllarda daha da olumlu Ve verimli çalışmalar yapacağı, milletlerarası barış ve güvenliği korumakta başarılar göstereceği şeklindedir. Fakat, resmi ağızların bu zorunlu iyimserliği dışında, Birleşmiş Mileltlerin daha bu delikanlılık çağında ihtiyarladığını, üstüste yediği darbe lerle belinin büküldüğünü, yapılan bütün gençlik aşılarına rağmen kuvvetini yitirdiğini söylemek, gerçeğe saygı duyanlar için kaçınılmaz bir gerektir.

Birleşmiş Milletler çalışıyor
Sallanıyor mu?

Aslında Birleşmiş Milletler, daha kuruluşunda bazı sakatlıklarla malûldü. Bir kere bütün Teşkilât, büyük devletler arasında işbirliği yapılacağı faraziyesi üzerine kurulmuştur. Oysa, İkinci Dünya Savaşım kazanan büyük ; devletler arasındaki işbirliği, savaşın bitmesiyle birlikte, yerini tam bir geçimsizliğe bırakmıştır. Bu geçimsizlik, Güvenlik Konseyindeki veto mekanizması yüzünden Birleşmiş Milletleri büyük ölçüde etkilemiş, Teşkilât çalışmalarını baltalamıştır.

Güvenlik Konseyinin veto yüzünden işleyememesi karşısında Genel Kurul, zamanla, Birleşmiş Milletlerin en önemli organı olarak belirmiştir.Özellikle 1950 Kasımında aldığı "barış için birleşme" kararıyla Genel Kurul, kendi yetkilerini genişletme yolunu tutmuş ye böylece, Güvenlik Konseyinin isteyememesi halinde dünya barışı ve güvenliğinin bekçiliğini kendisi yüklenmiştir. Genel Kurulda Batı taraflısı ülkelerin çoğunlukta olduğu yıllarda bu durum, Sovyetler Birliğinin hiç hoşuna gitmiyordu. Son zamanlar da ise, sömürgelikten yeni kurtulan genç devletlerin Genel Kurul çoğunluğunu ellerine geçirmeleri üzerine, bu durumdan Birleşik Amerika da gocunmaya başlamıştır.

Gidiş ne yana?

Fakat son birkaç yıl içinde Genel Kurul da etkenliğinden çok şey kaybetmiş bulunuyor. Bir kere, barış gücü giderlerine katılıp katılmama meselesi yüzünden Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği arasında çıkan anlaşmazlık sonunda, Genel Kurul geçen yıl hiçbir karar alamamak durumunda kalmıştır. İkincisi, Genel Kurulun en büyük kuvvet kaynaklarından biri olan Tarafsız blok, son günlerde büyük parçalanmalar geçirmiştir. Bu parçalanmalardan sonra, tarafsız devletlerin kolay kolay bir karar sureti üzerinde birleşmeleri beklenemez. Genel Kuruldan bir karar suretinin geçebilmesi için, muhtemelen, büyük devletlerden biri. nin veya ötekinin ağırlığını ortaya koyması gerekecektir.

Bu duruma bakarak, Teşkilât içinde yeniden büyük devletlerin sultasına doğru bir gidiş olduğunu söylemek yanlış sayılmamalıdır. Nitekim, Pakistan - Hindistan savaşı arasında Güvenlik, Konseyi çoktan kaybettiği birliği yeniden kazanmış, Birleşik Amerika ile Sovyetler Birliği, işbirliği yaparak, savaşı durdurmayı becermişlerdir. Ancak, bu işbirliğinin her meselede yapılabileceğini düşünmek fazla iyimserlik olur. İki devlet, doğrudan doğruya kendi çıkarlarını ilgilendiren meselelerde önünde sonunda yeniden birbirlerinden ayrılacaklardır.

Birleşmiş Milletlere yirminci yıldönümünde "nice yıllara!" diyebilmek için, irili ufaklı bütün devletlerin aklın ve sağduyunun gösterdiği yola dön melerini beklemek gerekir.

Rodezya

Sakal ve bıyık

Yirminci yüzyılın başlarında, **"üzerinde** güneş batmayan" Büyük: Britanya İmparatorluğunun Afrikada çok geniş toprakları vardı. Ancak Dünya Savaşından sonra esmeye başlayan bağımsızlık rüzgârlarıyla birlikte bu topraklar birer birer başlarına buyruk devletler olmaya başlamışlardır.

İngilizler, Afrikadaki sömürgelerinin üzerinde büyük ölçüde yerleşmiş değillerdir. Buralardaki ingilizlerin sayısı, çok kere, onbinler hanesini pek aşmaz. Bunda, Afrika ikliminin, toprakların verimsizliğinin ve Afrikâyâ gelen beyazların çoğunun yerleşmek niyetiyle değil de biraz para kazandıktan sonra geri dönmek isteğiyle dolu olmalarının büyük payı vardır. Ancak, bir tek Güney Rodezyada durum böyle değildir. Ülkenin zengin ve verimli olması ve beyazların buralarda yerleşmek isteğinin kuvvetli çıkması yüzünden, burada 300 bin beyaz adam yerleşmiştir ve bu, bugün İngilterelin karşılaştığı en güç problemlerden birinin belirmesine yol açmış bulunmaktadır.

İngiliz yönetimi altındaki Afrika; ülkelerinin çoğunda az sayıda beyazın yerleşmiş olması yüzünden, bu ülkeler bağımsızlıklarını kazanırken, egemen-

liğin siyahlara devri büyük bir güçlük çıkarmamıştır. Bağımsızlıkla birlikte siyahlar yönetimi ellerine almışlar ve ülkelerinde kendi diledikleri' türden düzenler kurmuşlardır. Oysa Güney Rodezyadaki beyazlar, yönetimi siyahların eline bırakmamak için bütün güçleriyle direnmektedirler.

Güney Rodezyada yaşayan yerliler, beyazların on katından fazladır. Fakat bu ülkenin beyazları, ellerinde tuttukları ekonomik zenginlik gibi siyasal kuvvetlerini de kaybetmemek için, yıllaryılıdır, sayısı dört milyona yaklaşan siyahları çok geri ve ilkel hayat şartları içinde bırakmışlardır. O kadar ki. Güney Rodezya yerlilerinin yaşayışı, ancak Angola ve Mozamıbikte, bir de Güney Afrika Birliğinde bulunan yerlilerin yaşayışı ile kıyaslanabilir. Bunun, hiç de övünülecek bir kıyaslama olmadığını söylemeğe lüzum bile yoktur.

Nasıl bir bağımsızlık?

Bundan daha birkaç yıl öncesine kadar Güney Rodezya, Kuzey Rodezya ve Niyasaland ile birlikte, Rodezya - Niyasaland diye adlandırılan bir federasyon içinde bulunuyordu. Ancak bu federasyon geçen yıl parçalanmış, Kuzey Rodezya Malavi, Niyasaland da Zambia adı altında bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. Sıra Güney Rodezyanın bağımsızlığına gelince işler biraz çatallaşmıştır. Çünkü, bu ülkede yaşayan beyazlar Güney Rodezyaya verilecek bağımsızlığın kendi durumlarına değişiklik getirmeyecek, başka bir deyişle, ekonomik ve siyasal gücü kendi ellerinde bırakacak bir bağımsızlık olmasını istemişlerdir. Oysa yerliler, tıpkı bağımsızlığına kavuşan diğer Afrika ülkelerinde olduğu gibi, yönetimin artık kendilerine verilmesi taraflısıdırlar.

Siyahlarla beyazlar arasındaki bu görüş ayrılığı İngiltereyi çok güç bir durumda bırakmaktadır. Eğer İngiltere Rodezyadaki soydaşlarının isteğine kulak verip Güney Afrika Birliğindekine benzer bir beyaz üstünlüğüne dayanan devlet biçiminin kurulmasına göz yumarsa, zaten kendisine karşı pek i iyi duygular beslemeyen bütün Asya - Afrika devletlerini bir kere daha gücendirmiş olacak, bundan daha önemlisi, çoğunluğu Asya - Afrika devleti olan İngiliz Devletler Topluluğu içinde yeni bir parçalanmaya yol açacaktır. Yook, eğer Malavi ve Zambia'da olduğu gibi siyahların egemenliği altında bir devletin kurulmasına razı olursa, o zaman da yalnız kendi soydaşlarını gücendirmekle kalmayacak, aynı zamanda Rodezyayı ekonomik ve siyasal bir anarşinin içine atacaktır. İngiltere, bu açmazdan kurtulabilmek için, Rodezyaya, siyahların ekonomik, sosyal ve siyasal bakımdan kalkındırılması için gerekli bir dönemden sonra bağımsızlık vermeyi düşünmüştür. Fakat aşırı bir beyaz milliyetçi olan İan Smith'in liderliğindeki beyazlar, bunun önünde sonunda siyahların egemenliğine yol açacağını düşünerek, hemen ve kendi üstünlükleri altında bir bağımsızlık istemektedirler. İngilterenin İan Smith'i bu sevdadan vazgeçirmek için şimdiye kadar yaptığı bütün çalışmalar ise boşa gitmiş 'bulunmaktadır.

Tehlikeli çıkmaz

İngiltere ile rodezyalı beyazlar arasındaki görüşmelerin hiçbir yer® ulaşmaması, İan Smith'in tek taraflı bağımsızlık konusunda ısrar edip durması karşısında şimdi durum ne olacak*tır? Wilson hükümeti, eğer rodezyalı beyazlar kendilerini bağımsız ilân ederlerse bu davranışı İngiltereye karşı açılmış bir "isyan" sayacağını çeşitli defalar tekrarlamıştır. Fakat, İngiltere bu "isyan"ı asker gücüyle bastıracak kadar ileri gidecek midir? Bu soruya olumlu cevap vermek çok zor görünüyor.

İan Smith'in geçen haftalarda Londrada yaptığı görüşmelerden hiç bir olumlu sonuç alınamamıştır. İngiliz Başbakanı Harold Wilson ise, bir defa da durumu yerinde görmek ve rodezyalı beyazları bir kere daha uzlaşmaya çağırmak üzere gittiği Salisbury'de hiç bir olumlu sonuç alamamış bulunmaktadır.

Tüli den haberler

Neden sonra.»

Dışişleri Bakanlığının "müfettişzede'lerinden Talât Kulay, bilhassa güzel ve zarif eşi Rebap Kulay için üzüntülü geçen aylardan sonra, kusursuz olduğunun anlaşılmasıyla 1. Dairede bir Umum Müdür olarak görevine döndü. Talât Kulay, bir maliye müfettişinin raporuyla, çok iyi işler yaptığı Paris Başkonsolosluğundan apar topar Başkente getirilmiş ve üstelik dosyası da adlî mercilere verilmişti. Bu merciler tetkiklerini yapmışlar ve ortada bir kusur görmediklerinden men'i muhakeme kararı vermişler. Kulaylar da böylece rahatladılar.

Ama bir yandan, hiç yüzünden Parisi bırakmanın, öteki yandan aylarca itham altında kalmanın azabının kefaretini kim ödeyecek? Kalender Talât Kulay, genişyüreklilikle "Ne yapalım, olur böyle şey.." diyor.

Olur ama, olmaması lâzım değil mi? •

Düğün hazırlığı

Hava Kuvvetleri Komutanı Org. İrfan Tansel ile Millî Savunma Müsteşarı General Kemal Atalay akraba oldular. Tanselin oğlu Mete Tansel ite Atalay Paşanın güzel kızı Gülseren Atalay nişanlandılar. Biriki aya kadar evleniyorlar. Kaynanalar düğüne hazırlanadursunlar, genç nişanlılar bütün toplantılarda romantik danslarıyla dikkati çekiyorlar.

Nazar değmesin

Kuğu Gölü balesinin provalarında prenslere nazar değdi. Sait Sökmen ve Ferit Akın sakatlandılar, prenslik Tanju Tüzere kaldı. Tanju, balenin en güzel delikanlısıydı. Şahane bir prens oldu, dansları da çok alkışlandı. Balemizin parlak yıldızı Meriç Sümen, siyah ve beyaz kuğuları aynı zamanda oynadı. Siyah ve beyaz kuğuların ayrıntılarını canlandırarak dansetmek o kadar kolay değil; fakat Meriç Sümen, bu güç, rolü başaracak bir balerin. Kuğuluk bütün balerinlere çok yakışmıştı. Herkes hayran hayran seyretti. Ön sıranın ortasında eski Ziraat Bankası Genel Müdürü, yeni Manisa milletvekili Mithat Dülge oturuyor, hayranlığını anlatacak söz bulamıyordu. Kuğu Gölünün ilk gecesi biraz AP havasındaydı. Fethi Tevetoğlu, Cihat Bilgehan, Orhan Dengiz, Saim Sarıgöllü grupu, perde aralarında AP'nin sanat politikasını konuştular. Cihat Bilgehan, Millî Eğitim Bakanlığından Devlet Bakanlığına geçişine biraz üzülmüş olacak; Opera ve Tiyatro sanatçılarıyla konuşurken mahzun bir hali vardı. Operanın kulisini iyi tanıdığını, Orhan Dengizi uyaracağım söylüyordu.

Süreyyada hareket

Ankaranın 1 numaralı lokali Süreyyada kokteyller ve yemekler birbirini takibediyor. Geçirdiğimiz hafta Cumartesi akşamı Mehmet Ali Tuzcuoğlu da Süreyyada bir kokteyl verdi. Kokteylde, başta Turizm Bakanı Nihat Kürşad ve eşi olmak üzere, bazı politikacılar, Devlet Tiyatrosundan Cüneyt Gökçer ve eşi, eski Operacılardan Türkân Başoğuz, Şeref Gürsoy da bulundular. Nakliyecilikle uğraşan bir işadamının kokteylinde Tiyatro ve Opera sanatçılarıyla karşılaşmak bazı kimseleri biraz şaşırttı. Herhalde, özel dostluklarım bilmiyorlar...

Talât Kulay
Hak yerini buldu

Sosyeteler Hiltonda

İstanbul, Adana, Ankara sosyetesi, haftanın başındaki Pazar akşamı buluşup, Güldem Meserretçi ile Yücel Kurttepelinin düğünlerini kutladılar. Tabiî, şıklıktan geçilmiyordu. Güldem Kurttepeli, İstanbulun yeni terzisi Bergin Uzberkin diktiği gelinliği ile pek güzeldi. Bu düğünde Bergin Uzberkin bir defile yaptığı söylenebilir. Bn. Kurttepeli ile Emel Aykonun tuvaletlerini de o dikmiş. Gelin tarafı ise başka bir modanın çizgilerini taşıyordu.

Sosyete bu düğünün bilançosunu yapadursun, yeni evliler vapurla balayı yolculuğuna çıkıyorlar. Avrupa memleketlerinde dört hafta kadar dolaşıp, sonra yeni evlerine dönecekler. İstanbuldaki söylentilere göre, baba Kurttepeli, biricik oğluna çok güzel bir ev döşemiş ve bu düğün yüzünden hayli terlemiş!..

Gönüllerdeki aslanlar

Qttava Elçimiz Mehmet Baydur, Ankara Palas pavyonunda bir veda kokteyli verip, görevine başlamak üzere Kariadaya uçtu. Kokteyl akşamı Dışişleri mensupları çok heyecanlıydılar. Mehmet Baydura gıpta ile bakanlar, yakayı kurtardığını söyliyenler vardı. Baydur büyük badireler atlatmış, bu elçiliği, aslanın ağzından lokma alır gibi almıştı. Ya ötekiler ne yapacaktı?. Merkezde bekliyenler yeni elçiliklere tâyin edilebilecekler miydi? Kimler geriye dönecek, kimler yer değiştirecekti? Yalnız kokteyllerde değil, Dışişleri Bakanlığının koridorlarında da günlerdir bu meseleler konuşuluyor. Herkesin gönlünde bir başka aslan yatıyor. Meselâ Kâmran Gürünün Bonn Elçiliğine gideceği. Melih Esenbelin Tokyodan Washington'a geçeceği, Turgut Menemencioğlunun merkeze dönüp Genel Sekreterliğe oturacağı. Genel Sekreter Halûk Bayülkenin ise Birleşmiş Milletlere

gideceği söyleniyor. Peki, ya Orhan Eralp?

Smokin - Frak koalisyonu

Cumhuriyet Bayramı töreninde Alpaslan Türkeş, hârikalar yarattı. Protokol gereğince frak giymiş, yakasına da smokin kıravatı takmıştı. Erkek modasındaki bu koalisyonu görenler, neye karar vereceklerini bilemediler.

Çilâv ziyafeti

Geçirdiğimiz hafta İran Şahmın doğum yıldönümü kutlandı. Ankaranın neo-aristokrasisi de Iran Elçiliğinde buluştu. Elçiliğin merdiveninden, gelenleri seyredenler, kimin eski. kimin yeni, kimin AP'li. kimin değil, kimin Bakan, kimin Bakanlık hayali kırılmış bir politikacı olduğunu hemen farkediyorlardı. Meclisin genç Başkam Ferruh Bozbeyli, evsahipleri kendisini tanımadıkları için, selâm vermeden geçti. Ama sonra biri gidip uyarınca, dönüp özür diledi. Eh, onlar da tanıyıp öğrenecekler elbet...

Süleyman Demirel, Başbakanlıkta "tek seçici"lik yapmaktan, toplantıya gelmeye vakit bulamamıştı. Bir gazeteye verdiği beyanattan sonra kendisinden "Hacı adayı Nazmiye Demirel" diye bahsedilmeye başlanan Bn. Demirel ise şimdilik, böyle toplantılarda görünmüyor.. Herhalde elbiselerim hazırlamakla meşguldür.

İran Elçiliğindeki resmî kabulün tadını en çok, **İhsan Sabri** Çağlayangil çıkardı. Dördüncü Koalisyonun Çalışma Bakanına, Zonguldak olayları sırasında »kendi ifadesine göre- bir dil sürçmesi sonucu kırdığı pot yüzünden bâzı çevreler "Amele Bakam" adını takmışlardı. Dışişleri Bakanı olduğunu işitince, bu defa "Diplomat Bakanı" demeğe başladılar. Diplomatlarımızı bilmeyiz, fakat yeni Bakan Çağlayangil, Hasan Işığın koltuğuna oturmayı pek de yadırgamış görünmüyor. Lâf aramızda, • yeni Bakandan diplomatlarımız da çok şikâyetçi değiller. "Hiç olmazsa statüko devam edecek. Ya Settar İksel gelseydi, herkesi yerinden oynatsaydı, ne yapardık?" diyorlar. Anlaşılan, politikadan önce, statükoyu düşünüyorlar!'..

Güzel İran Sefiresi Koshravani Washington'a gittiği için üzülenler, Şahın doğum yıldönümünde yeni Sefire Bn. Kafalnin hakkını vermekten geri kalmadılar. İran Sefiresi, doğrusu iyi bir eysahibesıydı. Kalabalığı görüp de büfeden ümidini kesenleri yanılttı. İranın meşhur çilâvları ile dolu tepsiler hiç boş kalmadı, herkes doyasıya yedi; maşallah! Vücutlarının ince çizgilerini muhafaza etmek için hergün birkaç saatlerini saunada ve masajda geçiren kadınlar bile birkaç tabak pilâv yediler.

Akşamın en hoş kadını, balayı yolculuğundan yeni dönen Gülsün Kortan idi. Senato Başkanının kızı ilk defa uzun küpeler takmış, biraz hanımlaşmıştı. Suna Mardin yalnızlıktan şikâyet ediyor, Şerif Mardinin haberlerini veriyordu. Prof. Fethi Çelikbaş ise CHP'nin seçim sonuçlarını yorumluyordu. Herhalde, fikirleri bilindiği için, yorumları pek ilgi uyandırmadı.

Babalar ve çocuklar

"Eski Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlunun kızı Sevin ile damadı Erdem Yener bir müddettenberi Ankaradalâr. Yüksel ve İpek Menderes ile beraber eğlence yerlerini dolaşıyor, AP'nin zaferini kutluyorlar. Bu genç grupun yanında AP'nin İzmir milletvekili, Saadettin Bilgiçin Dışişleri Bakanı adayı Settar İksel ve eşi de çok sık görünüyorlar. Bir gece Süreyyada, başka bir gece Kazandalar. Onları uzaktan görenler Selma İkselin ne anlattığını çok merak ediyorlar ama, boşuna!.. Yüksel Menderes grupunu görenler, babalar ve çocuklar üzerine yorumlar yapmaktan geri kalmıyorlar.

İran Şahının doğum yıldönümü kokteylinde Bozbeyli ve Çağlayangil
Göl maya tutunca...

BİR ADET

OPON

SİZİ
HUZURA KAVUŞTURUR

Boş yere ıstırap çekmeyiniz

OPON,
baş, diş, adale, lumbago, romatizma ve sinir ağrılarını teskin eder.

OPON,
günde 6 tablete kadar alınabilir

Yeni DEV çekilişi kaçırmayınız

7 MİLYON	7 MİLYON LİRALIK YENİ DEV ÇEKİLİŞ İÇİN SON PARA YATIRMA TARİHİ	31 ARALIK	60 APARTMAN DAİRESİ 5 adet 100.000 lira 10 adet 50.000 lira 50 adet 10.000 lira 100 adet 5.000 lira 500 adet 1.000 lira *ayrıca* 15 000 adet para ikramiyesi	7 Milyon liralık yeni DEV çekiliş sizlere zenginlik ve refah vaad ediyor. Türkiye İş Bankasında hesap açtırmakta acele ediniz, hesabınız varsa kazanma şansınızı arttırmak için tasarruflarınızın tamamını Türkiye İş Bankasına yatırınız.

NOT: *Türkiye İş Bankasının ikramiye çekilişleri halk huzurunda ve tamamen otomatik makinelerle yapılır*

TÜRKİYE İŞ BANKASI

PARANIZIN İSTİKBALİNİZİN EMNİYETİDİR